24-мĕш çул тухать. Хакĕ 10 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
ФЕВРАЛЬ
22
ШАМАТКУН
44 (5759) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцин решенийĕсене чыслăн пурнăçа кĕртер!

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ, пиллĕк кун хушши тухăçлăн ĕçленĕ хыççăн, хăйĕн ĕçĕсене туса пĕтерчĕ. Унăн ĕçĕсене пĕтĕм совет халăхĕ иксĕлмен тимлĕхпе сăнаса тăчĕ. Совет чиккисен лешъенче те инçетри çĕршывсем таранах конференци мĕн калаписене итлесе тăчĕç. Çак конференци пирĕн партин историне, çĕнтерӳллĕ коммунизм строительствин историне **парторганизацисен тимлĕхне,** социализм çĕршывĕн хуçалăхлă тата оборонăллă вăй-хăватне малалла ӳстерсе пыма, **промышленноçпа транспорт нушисемпе интересĕсемшĕн пĕтĕм вăйпа тăрăшасси еннелле татăклăнах çавăрнипе паллă пулса кĕрет.**

Конференци пурте пĕр саслă пулса Маленков юлташ «Парти организацисен промышленность тата транспорт тĕлĕшĕнчи задачисем çинчен» тунă доклад тăрăх, Вознесенский юлташ «1940 çулăн хуçалăхлă итогĕсем тата 1941 çулта СССР халăх хуçалăхне аталантармалли план» çинчен тунă доклад тăрăх, çавăн пекех тата организациллĕ ыйтусем тăрăх резолюцисем йышăнчĕ. Докладсем тата ĕçлĕхлĕ пренисем, большевикла шухăшпа хăватăн пĕрлĕхне уççăн палăртса тăракан пренисем пĕтĕм парти хăйĕн Ленинла-Сталинла Центральный Комитечĕ тавра, Сталин юлташ тавра пĕтĕççе тăнине, вăл пĕр ĕмĕтпе — советлă тăван çĕршывăн вăй-хăватне тата ытларах тĕреклетсе пырас, унăн оборонине вăйлатас, халăха коммунизм патне илсе пырас ĕмĕтпе хавхаланнине кăтартрĕç.

Конференци çакна кăтартрĕ: ĕçпе кĕрешӳ çулĕ, икĕ çулталăк каялла ВКП(б) XVIII съездĕнче Сталин юлташ хăй палăртса хунă çул, Совет Союзне хăйĕн политикăллă тата хуçалăхлă вăй-хăватне малалла ӳстерессине, хăйĕн культурине малалла çĕклессине пурнăçа кĕртме май пачĕ. Сталин юлташăн аслă кăтартăвĕсене пурнăçа кĕртсе пырса, пирĕн халăх историллĕ задачăна — ытларах аталаннă капитализмлă çĕршывсене экономика тĕлĕшĕнчен те хуса çитсе иртсе каяссине—пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе пĕрмаях малалла кайса пырать.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцин пур ларăвĕсем те большевикла ĕçлĕхлĕ пулнипе палăрса тăчĕç. Пренире парти пăхса ӳстернĕ инженерсем-коммунистсем, парти ĕçĕнчи тата хуçалăхри работниксем тухса каларĕç. Большевикла принциплăхра, самокритика çивĕччĕн пулнинче, выступленисем конкретлă пулнинче парти хуçалăха сталинла стильпе ертсе пыни палăрчĕ.

Маленков юлташпа Вознесенский юлташăн доклачĕсенче, çавăн пекех тата хамăрăн çĕршыври партиллĕ ĕçри, хуçалăх ĕçĕнчи чи паллă руководительсем тухса каланисенче пирĕн çитĕнӳсен картинине уççăн сăнласа панă. Пирĕн çитĕнӳсем, чăнахах пур тата вĕсем пит те пысăк. 1940 çулта промышленность продукцийĕ, ун умĕнхи çултипе танлаштарсан, 11 процент ӳсрĕ. Виççĕмĕш пятилеткăн виçĕ çулталăкĕ хушшинче государство промышленноçĕн стройне (вырăнсенчи район промышленноçне шутламасăр) 2.900 таран фабрикăсем, заводсем, шахтăсем, электростанцисем тата ытти предприятисем кĕчĕç. Металл производстви пысăкланчĕ. Талăкра вăтамран чугун шăратса кăларасси, 1937 çул вĕçĕнче 40 пин тонна пулнă çĕртен, 1940 çул вĕçĕнче 46—47 пин тонна таран ӳсрĕ. Хурçă шăратса кăларасси, 1937 çул вĕçĕнче 50—51 пин тонна пулнă çĕртен, 58—59 пин тонна таран ӳсрĕ. Çĕркăмрăкĕ тата нефть кăларасси нумайланчĕ. Рабочи класăн йышĕ хушăнчĕ.

Совет халăхĕ хăйĕн çитĕнĕвĕсемшĕн тивĕçлипех хĕпĕртеме пултарать. Усĕмĕн çавăн пек хăвăртлăхĕсене капитализмлă çĕршывсем пĕлмеççĕ.

Çак çитĕнӳсене империализмлă иккĕмĕш вăрçă ялкăшсах çунакан ларутăрура тунă. Вăл СССР малалла аталанса пынине чараймарĕ, пирĕн аталанăва вăрахлатаймарĕ, мĕншĕн тесен СССР халăх хуçалăхĕ план тăрăх, аслăланса пыракан социализмлă воспроизводство законĕсем тăрăх аталанса пырать, ку вăл, чи малтан, халăх хуçалăхĕн пур отраçлисенче те производство пĕрмаях ӳссе пынипе пĕлтерет. Ку вăл çавăн пекех тата социализмлă накоплени пĕрмаях ӳссе пынине, ĕççыннисен материальнăй пурнăçĕ ӳссе пынине, вĕсен потребленийĕ ӳссе пынине пĕлтерет.

Конференци социализмлă халăх хуçалăхĕн çитĕнĕвĕсем çинчен палăртса каларĕ. Анчах çавăнтах вăл çак çитĕнӳсем çителĕксĕрри çине кăтартса пачĕ. Çитĕнӳсем тата пысăкрах пулма пултарнă. Виççĕмĕш пятилетка заданипе промышленность продукцин ӳсĕм хăвăртлăхĕ тĕлĕшпе кăштах тултарса çитереймен. Пилĕкçуллăх план тăрăх 14 процент пулмалла пулсан, иртнĕ виçĕ çул хушшинче продукци ӳсĕмĕн çулталăкри вăтам хăвăртлăхĕсем 13 процента яхăн пулчĕç. Конференци большевикла çирĕп самокритика паллипе иртрĕ. Вăл промышленноçпа транспортăн хăшпĕр отраçлисем кая юлнин сăлтавĕсене уçса палăртрĕ. Вăл виççĕмĕш пилĕкçуллăх планне тултарма кăна мар, тата иртерсе тултарма май паракан пит пысăк резервсем пуррине палăртрĕ.

Партипе совет правительстви ертсе пынипе халăх хуçалăхне çĕнĕ, çӳлĕрех пусăма хăпартма мĕн кирлисене пурне те туса хатĕрленĕ. Вознесенский юлташ докладĕнче 1941 çулти ĕçсен планне — хăйĕн пысăккăшĕпе чуна хавхалантаракан плана — анлăн кăтартса пачĕ.

1941 çулти государствăллă план пирĕн халăх хуçалăхĕ хăйне уйрăм хуçалăх пулса ĕçлессине тата капитализмлă йĕритавралăхран килсе тăрас маррине çирĕплетмелле. Вăл пирĕн оборона валли ăна мĕн кирлине пурне те памалла. 1941 çулти план халăх хуçалăхĕн отраçлисенче пуринче те социализмлă производствăна мĕнпур вăйпа аталантарса пырас задачăна шута хурать, çакă вăл классăр, социализмлă общество тăвассине вĕçлесе çитерес ĕçре малалла çĕнĕ утăм тăвассине пĕлтерет. 1941 çулти план халăх хуçалăхĕнче диспропорци пулма парас мар задачăна шута хурать.

Совет çĕршывĕн сăн-сăпачĕ улшăнса пырать. Çĕпĕрте, Уралта пысăк предприятисем тавра çĕнĕ центрсем ӳссе пыраççĕ. Ĕлĕк царизм колонийĕсем пулнă нациллĕ республикăсенче индустриллĕ çĕнĕ предприятисем ӳссе пынă май, социализмлă культура татах та ытларах вăйланса чечекленчĕ. Промышленноçăн, транспортăн, ялхуçалăхĕн тата культурăн пĕтĕмĕшлĕ çĕкленӳвĕнче союзлă çĕнĕ республикăсем хутшăнса ĕçлеççĕ. Халиччен ютçĕршыв капитализмĕн аграрлă хушмалчисем пулса тăнă çак республикăсенче промышленность туса хума пирĕн государство пысăк средствăсем хывать.

Çак калама çук пысăк программăна пурнăçа кĕртме кирлĕ майсем совет халăхĕн йăлтах пур. Ăна тăвас тесен, промышленность оборудованийĕпе пĕтĕмĕшпех усă курмалла, производство техникине хăпартмалла, çĕнĕрех те çĕнĕрех машинăсене ĕçе кĕртсе пымалла, малта пыракан технологипе усă курмалла. Производительнăй мар нумай расходсене, производствăри тăкаксемпе брака йăлтах пĕтермелле. 1941 çул планĕ промышленноçпа строительствăра ĕç тухăçлăхне 12 процент хăпартма, продукцин хăйне тума ларакан хакне 3,7 процент чакарма палăртать.

ВКП(б) XVIII конференцийĕн решенийĕ тăрăх парторганизацисене промышленноçпа транспорт еннелле татăклăнах çавăрни 1941 çул планне тултарас ĕçре калама çук пысăк вырăн йышăнса тăрĕ. Ленинла-Сталинла руководство воспитани парса çитĕнтернĕ большевиксен партийĕ—хăватлă вăй. XVIII съезд пулнăранпа унăн речĕсене парти членĕсемпе кандидачĕсем 1.399.219 çын хутшăннă. Çакă вăл партипе халăх массисем хушшинчи тачă та чĕрĕ çыхăну çинчен, партин хăватлă влиянийĕ çинчен, пирĕн çĕршывра партине ĕççыннисем вĕçĕ-хĕррисĕр шанса тăни çинчен калать. Парти тавра миллионшар беспартийнăй большевиксем, пултаруллă тата тӳрĕ кăмăллă работниксем пĕрлешсе тăраççĕ.

Маленков юлташ доклачĕ тăрăх йышăннă резолюцире конференци, геройла пĕтĕм совет халăхне 1941 çулти планăн историллĕ задачисене пурнăçа кĕртес ĕçе хавхалантарса çĕклес тесе, мĕнле ĕçлемелли çинчен, мĕн тумалли çинчен большевиксене конкретлă та усăмлă кăтартусем пачĕ. Çĕнĕлле ĕçлемелле, промышленноçа, транспорта ертсе пырас ĕçе урăхла, XVIII конференци йышăннă решенисем тăрăх, йĕркелесе ямалла, производство интересĕсене тӳррĕмĕнех тарăннăн пĕлсе, кабинетсенчен мар, производствăра хăйĕнче ĕçлесе, хут çинчи приказсемпе мар, чĕрĕ ĕçпе кăтартса, чи лайăх работниксемпе тӳррĕмех паллашса ертсе пымалла, юрăхсăр работниксене, мĕскĕн руководительсене, сӳпĕлтисене пĕр хĕрхенмесĕр тăрă шыв çине кăларса пымалла.

Парти уставĕ тăрăх Пĕтĕм Союзри XVIII конференци Центральный Комитетăн хăшпĕр членĕсене тата кандидачĕсене, Ревизи Комиссийĕн хăшпĕр членĕсене—хăйсен обязанноçĕсене пурнăçа кĕртмен членсемпе кандидатсене—ВКП(б) Центральный Комитечĕпе Центральнăй Ревизионнăй Комиссин составĕнчен кăларчĕ. Конференци ВКП(б) Центральный Комитечĕпе Центральнăй Ревизионнăй Комиссин составне тивĕçлĕ хисепе çитерсе, партин центральнăй органĕсене партин çĕнĕ, ӳссе çитĕннĕ работникĕсене уйăрса лартрĕ, çакăнпа вара партин Пĕтĕм Союзри конференцийĕпе ВКП(б) XVIII съезчĕ умне лартнă задачăсенчен пĕрне пурнăçа кĕртрĕ.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисем пирĕн пĕтĕм халăхăн тивĕçлĕхĕ пулса тăмалла. Вăл решенисенче пирĕн пĕтĕм тăван çĕршывăн интересĕсем çинчен, мĕнпур ĕççыннисен интересĕсем çинчен сăмах пырать. Конференци решенийĕсем пирĕн халăха хавхалантарса çĕклеççĕ, унăн татах та лайăхрах, татах та тухăçлăрах ĕçлес кăмăлне хăпартаççĕ. Нимĕн иккĕленмелли те çук, конференци решенийĕсем аслă ĕçсен планне тултарас ĕçре паха та вăйлă рычаг пулса тăракан социализмлă ăмăртăва çĕнĕ вăйпа çĕклесе ярĕç.

Конференци решенийĕсенче сталинла тарăн ăс, сталинла ирĕк, халăха сталинла тарăннăн юратни палăрса тăрать. Конференци решенийĕсене пĕтĕмĕшпех пурнăçа кĕртесси—пĕтĕм хуçалăх руководителĕсемпе парти руководителĕсен, партире тăракан тата партире тăман мĕнпур большевиксен чыслă ĕçĕ!

(«ПРАВДА» умстатьинчен, февралĕн 21-мĕш).

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ

1940 çулăн хуçалăхлă итогĕсем тата 1941 çулта СССР халăх хуçалăхне аталантармалли план

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ ВОЗНЕСЕНСКИЙ юлташ доклачĕ тăрăх йышăннă резолюци

I. 1940 ÇУЛĂН ИТОГĔСЕМ

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ çапла паллă тăвать: ВКП(б) XVIII съездĕнче йышăннă виççĕмĕш пятилетка лартнă задачăсене татса парас ĕçре СССР халăх хуçалăхĕ 1940 çулта чылай малалла кайрĕ.

СССР промышленноçĕн продукцийĕ виççĕмĕш пятилеткăн виçĕ çулĕ хушшинче 1937 çулта 95,5 миллиард тенкĕлĕх пулнинчен 1940 çулта 137,5 миллиард тенкĕлĕхе çити е 44 процент ӳсрĕ, вăл шутран машиностроенипе металлообработка продукцийĕ 76 процент ӳсрĕ.

1940 çулта, çулталăк пуçламăшĕнче вăрçă ĕçĕсем пынă пулин те, СССР промышленность продукцийĕ 1939 çултипе танлаштарсан 11 процент е 13,6 миллиард тенкĕлĕх ӳсрĕ, вăл шутран машиностроенипе металлообработка продукцийĕ 19 процент ӳсрĕ. Промышленность продукцийĕн ӳсĕм хăвăртлăхĕсем пĕтĕм 1940 çул тăршшĕпех уйăхран уйăха вăйланса пычĕç.

Производство средствисем туса кăларасси 1940 çулта 1939 çултипе танлаштарсан 13,8 процент тата 1937 çултипе танлаштарсан 52 процент ӳсрĕ. Потреблени средствисене туса кăларасси 1940 çулта 1939 çултипе танлаштарсан 7 процент тата 1937 çултипе танлаштарсан — 33 процент ӳсрĕ.

Хура металлурги 1940 çулти иккĕмĕш çурçултан пуçласа хăйĕн ĕçне палăрмаллах лайăхлатса пыма тытăнчĕ, 1937 çулăн вĕçĕнче талăкра 40 пин тонна чугун тата 50—51 пин тонна хурçă шăратса кăларнă пулсан, 1940 çулăн вĕçĕнче талăкра 46—47 пин тонна чугун тата 58—59 пин тонна хурçă шăратса кăларма пуçларĕ.

Тĕслĕ металлурги те çавăн пекех хăйĕн ĕçне лайăхлатрĕ. 1937 çултипе танлаштарсан 1940 çулта алюминий шăратса кăларасси 59 процент, пăхăр —65 процент, никель—280 процент тата тăхлан шăратасси 300 процент ӳсрĕ.

Анчах та, металл производствин ӳсĕмĕ виççĕмĕш пилĕкçуллăх планăн заданийĕсенчен юлса пырать тата СССР халăх хуçалăхĕн ӳссе пыракан потребноçĕсене тивĕçтерсе пыраймасть-ха.

СССР кăмрăк промышленноçĕ уйрăмах 1940 çулăн иккĕмĕш çурçулĕнче ӳсрĕ. Çулталăк хушшинче кăмрăк кăларас ĕç 13 процент е 1939 çулта пулнинчен 19 миллион тонна чухлĕ ӳсрĕ. 1940 çулти иккĕмĕш çурçултан пуçласа нефть промышленноçĕн ĕçĕ лайăхланса пыма пуçларĕ, çулталăк вĕçĕнче талăкра вăтамран нефть кăларасси 97—98 пин тонна таран ӳсрĕ, 1937 çулăн вĕçĕнче 84—86 пин тонна пулнă. Çапла пулсан та, нефть промышленноçĕ виççĕмĕш пятилетка заданийĕсенчен юлса пырассипе пĕтермен-ха.

Предприятисемпе учрежденисенче ĕç дисциплинине çирĕплетес тата ĕç вăхăтне вăрăмлатас тĕлĕшпе ЦК ВКП(б) тата СССР Совнаркомĕ туса иртернĕ мероприятисем ĕç тухăçлăхне малалла ӳстерессине патне илсе пычĕç тата промышленноçа çĕнĕрен çĕклентерсе яма условисем туса пачĕç. Анчах та, ĕç тухăçлăхне ӳстермелли тата производствăна сарса пымалли майсемпе промышленноçăн чылай отраçлисем, уйрăмăнах вăрман промышленноçĕ тата строительство материалĕсен промышленноçĕ, сахал усă курнă, вĕсем 1940 çулти плана нумай тултарса çитереймерĕç тата промышленноçăн юлса пыракан отраçлисем пулса тăраççĕ.

Чугунçулсем тăрăх турттарасси 1939 çулта 392 миллиард тонно-километр пулнинчен 1940 çулта 409 миллиард тонно-километра çити ӳсрĕ. Юханшывсем тăрăх турттарасси 1937 çулта 33 миллиард тонно-километр тата 1939 çулта 34,6 миллиард тонно-километр пулнинчен 36 миллиард тонно-километра çити ӳсрĕ. Анчах, чугунçул транспорчĕн ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пур-ха: транспорта тултарса лартакан усăсăр турттарусем çаплах пулса пыраççĕ, чылай узелсемпе направленисен поездсене иртерсе ярас тĕлĕшри хĕсĕк вырăнĕсене пĕтермен.

Тĕштырăн, сахăр кăшманĕн, хĕвелçаврăнăшĕн, çĕрулмин тата пахча-çимĕççĕн пĕтĕм продукцийĕ ӳсрĕ. ССР Союзĕнче тĕштырă культурисен продукцийĕ 1940 çулта 7,3 миллиард пăта яхăн пулчĕ.

1940 çулта колхозсенчи выльăх-чĕрлĕх хисепĕ ӳсрĕ: мăйракаллă шултра выльăхсен хисепĕ — 12 процент, сыснасен хисепĕ 15 процент, сурăхсен хисепĕ 25 процент тата качакасен хисепĕ 34 процент. Çĕршыври мĕнпур выльăх-чĕрлĕхсен хисепĕнче колхозсен пĕрлешӳллĕ выльăх-чĕрлĕхĕсен пайĕ çирĕппĕн ӳссе пырать.

СССР ĕççыннийĕсен материаллă тата культурăллă пурнăç шайĕ ӳссе пырать. ССР Союзĕнчи рабочисемпе служащисен ĕçукçи фончĕ 1937 çулта 82,2 миллиард тенкĕ тата 1939 çулта 116,5 миллиард тенкĕ пулнинчен 1940 çулта 123,7 миллиард тенке çити ӳсрĕ. Колхозсен обществăллă дохочĕсемпе колхозниксен хăйсен хуçалăхĕнчи дохочĕсем те ӳсрĕç.

Çĕнĕ предприятисен строительстви тăрăх 1940 çулта капитальнăй вложенисем 38 миллиард тенке яхăнах пулнă (вăл шутран централизацилемен капитальнăй вложенисем тăрăх 6 миллиард тенке яхăн), виççĕмĕш пятилеткăн виçĕ çулталăкĕ хушшинче вара капитальнăй вложенисем 108 миллиард тенкĕ пулнă (вăл шутран централизацилемен капитальнăй вложенисем 17,5 миллиард тенкĕ). Çак виçĕ çул хушшинче государство промышленноçĕн çĕршер фабрикисем, завочесем, шахтисем, электростанцийĕсем тата ытти предприятийĕсем строя кĕчĕç, çакна пула 51 миллион тонна кăмрăк пама пултаракан çĕнĕ шахтăсене ĕçе янă, электростанцисенче 2.400 пин киловата яхăн мощноçсене, 2.900 пин тонна чугун шăратса кăларма пултаракан домна кăмакисене, çĕрмамăк арлакан 1 миллиона яхăн йĕкесене ĕçе янă.

II. 1941 ÇУЛТИ ХУÇАЛĂХ ПЛАНĔ

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ 1941 çулти хуçалăхлă тĕп задача промышленноçăн тата пĕтĕм халăх хуçалăхĕн тĕп отраçлисене — металлургине, машиностроение, ялхуçалăхне, транспорта — малалла ӳстерсе пырасси пулать, тесе шутлать. Чугун, хурçă, тĕслĕ металсен, çĕркăмрăк, нефть производствине малалла ӳстерсе пыни тата пур тĕрлĕ машиностроенине вăйлăн аталантарни уйрăмах кирлĕ.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ СССР халăх хуçалăхне аталантарассин ЦК ВКП(б) тата СНК СССР йышăннă государствăллă планне ырлать тата парти, совет, хуçалăх организацисене 1941 çулти хуçалăхлă çак задачăсене пурнăçа кĕртес ĕçе хăйсен тимлĕхĕпе вăйĕсене хума хушать:

1. СССР промышленноçĕ пĕтĕм продукци туса кăларассине 162 миллиард тенкĕлĕхе çитермелле, — ӳсĕм 1940 çулхи шайпа танлаштарсан 17—18 процент пулмалла, çав хисепре производство средствисен группи тăрăх 23,5 процент тата потреблени япалисен группи тăрăх 9 процент пулмалла.
2. Чугун производствине 18 миллион тонна таран, хурçă шăратса кăларассине — 22,4 миллион тонна таран тата прокат производствине — 15,8 миллион тонна таран ӳстермелле.
3. Çĕркăмрăкĕ 191 миллион тонна, нефть тата газ — 38 миллион тонна, торф—39 миллион тонна кăларассине пурнăçа кĕртмелле.
4. Машиностроенин продукцине, 1940 çултипе танлаштарсан, 26 процент ӳстерессине пурнăçа кĕртмелле.
5. Электростанцисен мощноçне 1,75 миллион киловатт чухлĕ ӳстерессине пурнăçа кĕртмелле.
6. Çĕрмамăкĕнчен пир-авăр тăвакан промышленноçăн мощноçне çип авăрламалли 850 пин йĕке парса пысăклатмалла.
7. Тĕштырă культурисен пĕтĕм продукцине 8 процент чухлĕ нумайлатмалла.
8. Чугунçулсем çинче кунсерен вăтамран 103 пин вагон тиессине пурнăçа кĕртмелле. Шывçул транспорчĕ таварсем турттарнин ӳсĕмĕ халăх хуçалăхĕ ыйтнинчен кая юлнине пĕтермелле.
9. Государствăпа кооперации сутуилĕвĕн ваккăн сутакан таварĕсен çаврăнăшне 197 миллиард тенкĕ таран пысăклатмалла.
10. Промышленноçпа строительствăра ĕçтухăçлăхне 12 процент пысăклатмалла.
11. Промышленность продукцин хăйне ларакан хакне 3,7 процент чакармалла тата çав майпа промышленность валли 7,3 миллиард тенкĕлĕх çĕнĕрен накоплени тумалла.
12. Пуçламĕш тата вăтам шкулсенче вĕренекенсен хисепне 36,2 миллион çынна çити тата аслă шкулсенче вĕренекенсен хисепне 657 пин çынна çити ӳстермелле, — социаллă-культурăллă мероприятисене валли каякан пĕтĕм расходсене 48 миллиард тенке çитермелле.
13. Капитал хывас ĕçсен программине 57 миллиард тенкĕлĕх тултармалла (вăл шутран 9 миллиард тенкине централизацилемен капиталовложенисем тăрăх хывмалла).
14. Государствăн материальнăй резервисемпе финанс резервисене малалла пысăклатса пырассине пурнăçа кĕртмелле.

* * *

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ партин организацийĕсем рабочи класс хушшинче, колхозлă хресченсем тата интеллигенци хушшинче социализмлă ăмăртăва тата ытларах сарса ярĕç, 1941 çулта СССР халăх хуçалăхне аталантармалли плана тултарассине тата иртерсе тултарассине пурнăçа кĕртмелле тăвĕç, тесе çирĕппĕн шанса тăрать.

ВКП(б) Центральный Органĕсене çĕнетесси çинчен

Кун йĕркинчи 3-мĕш пункт (Организациллĕ ыйтусем) тăрăх йышăннă резолюци

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ, кун йĕркинчи 3-мĕш пункта — «Организациллĕ ыйтусене» пăхса тухса, çакăн пек решенисем йышăннă:

I.

1. ВКП(б) Уставĕн 38-мĕш пункчĕ тăрăх, ВКП(б) Центральный Комитечĕн членĕсен обязанноçĕсене пурнăçа кĕртмен çак юлташсене — Н. М. Анцеловича, М. М. Литвинова, И. А. Лихачева, Ф. А. Меркулова ВКП(б) Центральный Комитечĕн членĕсен составĕнчен кăларас, И. А. Бенедиктов тата Е. А. Щаденко юлташсене ВКП(б) Центральный Комитечĕн членĕсенчен кандидата куçарас.

2. ВКП(б) Центральный Комитет членĕн кандидачĕсен обязанноçĕсене пурнăçа кĕртмен çак юлташсене ВКП(б) Центральный Комитет членĕн кандидачĕсен составĕнчен кăларас: Д. И. Антонова, Н. И. Бирюкова, Г. Д. Вейнберга, П. С. Жемчужинăна, В. П. Журавлева, Н. Г. Игнатова, А. В. Искандерова, М. П. Ковалева, Н. И. Невежина, Г. С. Растегина, А. И. Самохвалова, Н. В. Фекленкона, А. А. Фролкова, Ф. В. Шагимарданова, Б. В. Ярцева.

3. Центральнăй ревизионнăй комисси членĕсен обязанноçĕсене пурнăçа кĕртмен çак юлташсене Центральнăй ревизионнăй комиссин составĕнчен кăларас: А. А. Андриенкона, А. А. Волкова, В. М. Денисенкона, М. Е. Квасова, К. В. Киселева, И. В. Муругова, Г. П. Силкина, С. Е. Скрынникова, Я. А. Чубина.

4. ВКП(б) Центральный Комитечĕн составне тивĕçлĕ хисепе çитерес майпа çак юлташсене ВКП(б) Центральный Комитечĕн членне суйлас: **Г. М. Попова, Н. С. Патоличева, В. Г. Деканозова, В. П. Пронина, М. А. Суслова, О. В. Кусинена.**

5. ВКП(б) Центральный Комитет членĕн кандидачĕсен составне тивĕçлĕ хисепе çитерес майпа çак юлташсене ВКП(б) Центральный Комитет членĕсен кандидатне суйлас: **Г. К. Жукова, А. И. Запорожеца, И. В. Чуленева, М. П. Кирпоноса, И. С. Юмашева, И. И. Носенкона, А. Д. Крутикова, Г. Н. Куприянова, А. Ю. Снечкуса, Я. Е. Калнберзина, К. Я. Сярэне, И. Р. Апанасенкона, М. И. Родионова, И. А. Серова, Г. Ф. Александрова, И. М. Майскова, Я. Т. Черевиченкона.**

6. Центральнăй ревизионнăй комиссин составне тивĕçлĕ хисепе çитерес майпа çак юлташсене Центральнăй ревизионнăй комиссин составне суйлас: **В. С. Молокова, В. Ф. Трибуца, И. Т. Пересыпкина, А. А. Кудинова, В. М. Бочкова, Ф. С. Октябрьскине, Ф. И. Голикова, Л. С. Грищука, М. М. Попова, А. С. Панюшкина, И. Д. Папанина, П. Г. Бородина.**

II.

1. Авиаци промышленноçĕн Халăх Комиссарĕ пулнă вăхăтра начар ĕçленĕ М. М. Каганович юлташа çапла асăрхаттарас: вăл çĕнĕ ĕçре те тӳрленмесен, партипе правительство хушнă ĕçсене пурнăçа кĕртмесен, ăна ВКП(б) Центральный Комитечĕн составĕнчен тата ертсе пыракан ĕçрен кăлармалла пулать.

2. ВКП(б) Центральный Комитет членĕн кандидатне, Хими промышленноçĕн Халăх Комиссарне М. Ф. Денисов юлташа; ВКП(б) Центральный Комитет членĕн кандидатне, Боеприпассен Халăх Комиссарне И. П. Сергеев юлташа; ревизи комиссин членне, Тинĕс Флочĕн Халăх Комиссарне С. С. Дукельский юлташа çакăн çинчен асăрхаттарас: вĕсем хăйсен ĕçне лайăхлатмасан тата партин XVIII конференцийĕнче хăйсен ĕçне критикленинчен уроксем тумасан, вĕсене ВКП(б) Центральный Комитечĕн тата ревизионнăй комиссин составĕнчен, хăйсем ĕçлекен вырăнсенчен кăлармалла пулать.

3. Çавăн пекех Шывçул Халăх Комиссарне З. А. Шашков юлташа, Пулă промышленноçĕн Халăх Комиссарне А. А. Ишков юлташа, Электропромышленность Халăх Комиссарне В. В. Богатырев юлташа çакăн çинчен асăрхаттарас: вĕсем хăйсен наркомачĕсенчи ĕçсене лайăхлатмасан, партипе правительство панă заданисене тултармасан тата хăйсен ĕçне çак конференцире критикленинчен уроксем тумасан, вĕсене халăх комиссарĕсен вырăнĕсенчен кăлармалла пулать.

Çитменлĕхсене кĕске вăхăтрах пĕтерме пулаççĕ

КУСЛАВККА, 21 **(Телефон тăрăх)** Рабочисем хушшинче Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференци материалĕсем çинчен ăнлантарса парас тĕлĕшпе тăватăмкун кунта агитаторсен канашлăвĕ пулса иртнĕ. Халĕ агитаторсемпе чтецсене пурне те цехсем çумне çирĕплетнĕ.

Февралĕн 20-мĕшĕнче комбинатра производствăри актив канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлура партконференцин материалĕсем çинчен ăнлантарса панă. Тухса калакансем чылай пулчĕç.

Сушильнăй цех начальникĕ Павлов юлташ производство ĕçĕнчи йĕркесĕрлĕхсем çинчен каларĕ, вăл çитменлĕхсене кĕске вăхăтрах пĕтерме пулчĕ.

Домостроительнăй цехăн техрукĕ Георгий Новиков производствăра графика пурнăçа кĕртсе пыманни, цехсенче çӳп-çапсем нумай пухăнса выртни çине кăтартса пачĕ. Плановăй отдел начальникĕ цехсене графика питĕ кая юлса панине палăртрĕ.

Техникăллă контроль начальникĕн заместителĕ Моисеев юлташ комбинатра чылай цехсенче чĕртаварпа йĕркеллĕ усă курманни пирки каларĕ.

Канашлу производство ĕçĕнчи нумай çитменлĕхсене палăртрĕ. Партин XVIII конференцинче Маленков юлташ тунă докладра палăртнă çитменлĕхсем комбината та пырса тивеççĕ, — теççĕ канашлура пулнă çынсем. Рабочисем çав çитменлĕхсене хăвăртрах пĕтерессишĕн, партконференци решенийĕсене пурнăçа ăнăçлăн кĕртсе пырассишĕн кĕрешеççĕ.

ГРИГОРЬЕВА.

Маленков юлташ доклачĕ уйрăм кĕнекепе тухать

Чăвашсен Государство Издательствин партсекторĕ Маленков юлташ «Парти организацисен промышленность тата транспорт тĕлĕшĕнчи задачисем çинчен» партин XVIII конференцинче тунă доклада уйрăм кĕнеке туса чăвашла кăларать.

Кĕнекене производствăна панă, ăна çитес кунсенчех пичетлесе кăлармалла. Тиражĕ 10.000 экземпляр пулать

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ

Февралĕн 20-мĕшĕнчи ирхи ларăвăн дневникĕ

Конференцин февралĕн 20-мĕшĕнчи ирхи ларăвĕ **А. С. Щербаков** юлташ председатель пулса ертсе пынипе уçăлать. Щербаков юлташ çапла пĕлтерет: **Н. А. Вознесенский** юлташ «1940 çулăн хуçалăхлă итогĕсем тата 1941 çулти СССР халăх хуçалăхне аталантармалли план» çинчен тунă доклад тăрăх резолюци проектне пĕтĕмĕшпе илсе йышăнма сĕнÿ панă.

Конференци Н. А. Вознесенский юлташăн доклачĕ тăрăх резолюци проектне пĕтĕмĕшпе илсе пĕр саслă пулса çирĕплетет.

Унтан резолюцине кĕртмелли тÿрлетÿсемпе хушусене пăхса тухма, çавăн пекех тата Н. А. Вознесенский юлташ доклачĕ тăрăх йышăнмалли резолюцин текстне хатĕрлеме комисси составне пĕр саслă пулса çирĕплетеççĕ.

Çакăн хыççăн конференци Н. А. Вознесенский юлташăн докладне малалла сÿтсе-явма тытăнать.

Молдаван СС Республикинчи Коммунистсен (большевиксен) Партийĕн Центральный Комитечĕн секретарĕ **П. Г. Бородин** юлташ сăмах илет.

— Молдаван СС Республикине туса хуни, — тет вăл, — молдаван халăхĕн историйĕнче çĕнĕ самана пуçласа ячĕ. Нациллĕ пусмăртан тата Румыни боярĕсемпе капиталисчĕсен ĕмĕрхи пусмăрĕнчен ирĕке тухнă молдаван халăхĕ, аслă вырăс халăхĕ тăванлă пулăшу панипе, социализмлă экономика туса йĕркелеме тата формипе нациллĕ, содержанийĕпе социализмлă культурăна аталантарса вăйлатма тытăнчĕ.

Молдаван СС Республикине туса хунăранпа 7 уйăх хушшинче ВКП(б) Центральный Комитечĕ ертсе пынипе республикăри парторганизаци чылаях пысăк çитĕнÿсем тунă. Бессарабире нумай çулсем хушши ĕçлемесĕр ларнă промышленноçлă предприятисене юсаса ĕçе янă. Ĕçсĕрлĕхе пĕтернĕ. Ĕçсынисен ĕçукçи хăпарнă, материаллă пурнăç лайăхланнă. Халиччен помещиксемпе монастырьсен аллинче пулнă 250 пин ытла гектар çĕре республикăри çĕрсĕр тата сахал çĕрлĕ хресченсене панă.

Республикăри ялхуçалăхĕ çĕкленсе пырать. Тырпула кĕске срокСенче пухса илнĕ, кĕрхине çĕнĕ агротехника тăрăх акса хăварнă, Румыни оккупацийĕ вăхăтĕнче Бессарабири хресченсем çакăн пек паха ĕçе нихăçан та курман.

Партипе правительство молдаван халăхне пысăк пулăшу пачĕç. Кĕракинче 500 трактор ытла ĕçленĕ, 52 машинно-тракторнăй станци ĕçленĕ, çĕнĕ МТС-сем организацилеме средствăсем панă.

Çаксем пурте ĕнтĕ, тет Бородин юлташ, социализмлă система капитализмлă системăран лайăхрах пулнине ирĕке тухнă Бессарабири халăха куçкĕретĕнех кăтартса параççĕ.

Молдаван СС Республикин 1941 çул валли йышăннă бюджечĕ республикăри халăх хуçалăхĕн пур отраслисене те тата ĕçсынисен материаллă-культурăллă пурнăç шайне малалла хăпартса ÿстерсе пыма май парать.

СССР Совнарком председателĕн заместителĕ **А. Н. Косыгин** юлташ хăйĕн выступленинче куллен кирлĕ таварсем туса кăларас ыйтусем çинчен калать. Куллен кирлĕ таварсем туса кăларакан промышленность, 1939 çултипе танлаштарсан, иртнĕ çулта продукци туса кăларассине 7 процент ÿстернĕ, апла пулсан та государство умĕнчи обязательствăсене пурнăçа кĕртеймен. 1941 çул планĕ тăрăх куллен кирлĕ таварсен производствине, иртнĕ çултипе танлаштарсан, 9 процент чухлĕ хăпартма палăртнă. Правительство вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем туса кăларас ĕçе ÿстересси çинчен йышăннă решенисем 1941 çулти программăна тултарма кăна мар, тата ирттерсе тултарма та калама çук паха условисем туса парĕç.

Чĕртаварпа усă курас тата ăна перекетлес ыйтусем çинчен тĕплĕн чарăнса тăрса, Косыгин юлташ çапла кăтартса парать: пир-авăр, апат-çимĕç тата çăмăл промышленность предприятийĕсенче чĕртавара мĕнле расходланине кирлĕ пек тĕрĕслесе тăни çук-ха. Час-часах çулталăк пуçламăшĕнче, пысăк показательсем хыççăн хăваласа, предприятисем пысăк пахалăхлă чĕртавара расходлаççĕ, мĕншĕн тесен пысăк пахалăхлă чĕртавартан тĕрлĕ япаласем туса хатĕрлеме çăмăлрах. Çапла вара пĕтĕм продукци планне тултарнă пек курăнать, çулталăк вĕçĕ тĕлне вара промышленность чĕртавар çителĕксĕр пирки аптрама тытăнать.

1941 çулти планпа куллен кирлĕ таварсем туса кăларакан 5 наркомат тăрăх 1.302 миллион тенкĕлĕх капиталовложени тума палăртнă. Задача акă мĕнре: çак питех те пысăк капиталовложенисемпе мĕн май килнĕ таранах пысăк тухăçлăхпа усă курмалла, вĕсем продукцине татах та ÿстерсе кăларассине кĕске вăхăтрах пурнăçа кĕртмелле тумалла.

Хăйĕн выступленийĕнче Косыгин юлташ пулă промышленноçĕн ĕçĕсем çинче чылай чарăнса тăнă. Пулă промышленноçĕ кая юлса пынин тĕп сăлтавĕ вăл — пулă тытма тухас ĕçе вăхăтра тата начар хатĕрленинче. Кашпи бассейнрах, уйрăмăнах Инçет-Хĕвелтухăçĕнче, Каспий тинĕсĕпе Хура тинĕсре пулă тытма тухас ĕçе мĕнле хатĕрленине куллен кун тĕрĕслесе тăрассине организацилемелле, пулă промышленноçĕ кая юлса пынине кăçалхи çулах пĕтермелле.

Куллен кирлĕ таварсем туса кăларас ĕçе, — тет юлашкинчен Косыгин юлташ, — халăх мĕн ыйтнине пĕтĕмĕшпех пама çителĕклĕ таран ÿстермелле.

Унтан ВЦСПС секретарĕ **Н. М. Шверник** юлташ тухса каланă. Конференци делегачĕсем Шверник юлташа ăшшăн алă çупса кĕтсе илнĕ.

ВКП(б) Воронеж обкомĕн секретарĕ **В. Д. Никитин** юлташ 1940 çулти производство планне ăнăçлăн тултарнă Воронеж облаçĕнчи промышленность тунă ÿсĕмсем çинчен каласа парать. Анчах та облаçра кая юлса пыракан предприятисем те сахал мар. Çакă вăл—вĕсене парторганизаци çителĕклĕ конкретлăн ертсе пыманнин, малта пыракан предприятисен çитĕнĕвĕсемпе лăпланса ларнин результачĕ.

Облаçри металлурги завочĕсен ĕçне, —тет Никитин юлташ,—çирĕплетни, ăна мĕнле пулсан та часрах çирĕплетни кирлĕ, анчах та хура металлурги наркомачĕ, çак предприятисене «пĕчĕк заводсем» тесе шутласа, вĕсем çине кирлĕ пек тимлĕн пăхмасть.

Дзержинский ячĕпе тăракан завод примерĕ тăрăх оратор çакна кăтартса парать: хуçалăх ĕçĕнчи нумай руководительсем производство экономикине тараннăн сăнаса вĕренмеççĕ. Тĕрĕслесе пăхсан, сăмахран, çакна палăртнă: Дзержинский ячĕпе тăракан заводра финанссем тĕлĕшпе никам та ĕçлемест. Çак ĕç пĕтĕмĕшпех бухгалтер аллинче.

Çулйĕр Халăх Комиссарĕн заместителĕ **Б. Н. Арутюнов** юлташ çапла калать: 1940 çулта чугунçул работникĕсем пысăк экзамен тытрĕç. Партипе правительство Финляндипе ССР Союзĕ хушшинче вăрçă пуçланнă май хăйсем умне лартнă задачăсене чугунçул работникĕсем пурнăçа кĕртрĕç.

Вагонсен оборочĕ вăйланни те чугунçул транспорчĕ тунă çитĕнÿсем шутне кĕрет, çакă вăл — СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче кăларнă Указа пурнăçа кĕртнин, çавăн пекех кольцевой маршрутизаципе анлăн усă курнин результачĕ. Çулйĕр Халăх Комиссариачĕ рельсăсене, скрепленисене тата шпалсене юсас ĕçе чылаях анлăн организациленĕ. Наркоматăн машиностроительнăй завочĕсем чугунçулсем çинчи ĕçсем, тиес тата пушатас ĕçсем валли çĕнĕ машинăсемпе механизмсем туса кăларма вĕренсе çитнĕ. Оратор çапла пĕлтерет: Çулйĕр Халăх Комиссариачĕн коллегийĕ Литвари, Латвири тата Эстонири чугунçулсем çинчи организацилле тапхăра хăвăртрах вĕçлеме мерăсем йышăннă.

Арутюнов юлташ чугунçул транспортĕнчи технологи процесне организацилес ĕçре, учет ĕçĕнче, материальнăй ресурссене сыхласа усрас тата вĕсемпе усă курас ĕçре пысăк çитменлĕхсем пуррине йышăнать.

Юлашкинчен Арутюнов юлташ конференцине çапла шантарса калать: çитменлĕхсене пĕтерес тата чугунçул транспорчĕ умĕнче тăракан задачăсене ăнăçлăн татса парас тĕлĕшпе чугунçул работникĕсем мĕнпур вăя хурса ĕçлĕç.

Малалла СССР Совнарком председателĕн заместителĕ **М. Г. Первухин** юлташ сăмах илет. 1940 çулăн иккĕмĕш çурçулĕнче пĕтĕм промышленноçра пуçланнă çĕкленÿ çĕркăмрăкпе нефть промышленноçне тата электростанцисене те çавăрса илчĕ. Топливо промышленноçĕн ĕçĕ лайăхланни вăл — партин Центральный Комитечĕ çĕркăмрăкпе нефть промышленноçне куллен кунах пысăк пулăшу парса тăнин, СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче кăларнă Указа пурнăçа кĕртнин результачĕ пулса тăрать.

Çĕркăмрăк промышленноçĕнче ĕç тухăçлăхне анализ туса пăхни çапла калама май парать: çĕркăмрăк кăларас ĕçе чылаях ÿстерме пулать. Ăна тăвас тесен, тÿррĕмех забойра ĕçлекен рабочисен ĕç тухăçлăхне хăпартмалла, производствăна механизациленипе тата лайăхрах организациленипе тÿррĕмех çĕркăмрăк кăларнă çĕрте ĕçлемен рабочисен хисепне чакармалла. Ĕçлемесĕр тăрса ирттерессине пĕтерме вăхăт ĕнтĕ. Çĕркăмрăк кăларнă çĕрте ĕçлекен рабочисем ĕçлемесĕр тăрса ирттернине пĕтерме, шахтăра элементарлă йĕркелĕх туса хума вăхăт ĕнтĕ.

Юлашки çулсем хушшинче нефть промышленноçĕн ĕçĕнчи пысăк çитменлĕх вăл — çĕнĕ скважинăсем шăтарас ĕç тата нефтьрен тĕрлĕ япаласем туса хатĕрлес ĕç кая юлса пыни пулса тăрать.

Первухин юлташ наркоматсем, главксем тата комбинатсем шахтăсене, промыслăсене, электростанцисене ертсе пырас ĕçе лайăхлатма кирлине кăтартса парать, вĕсем час-часах оперативлă ертсе пырас вырăнне телефон тăрăх калаçса тата статистикăллă цифрăсем пухса лараççĕ. Малта пыракан çĕнĕ техникăна — пысăк давленилле пăспа усă курассине, аггрегатсен управленине автоматизацилессине тата ыттине те хăюллăнрах пурнăçа кĕртсе пырас пулать. Халăх хуçалăхĕн пысăк та паха задачи вăл — предприятисем, электростанцисем тата тинĕç флочĕ топливăна расходлассине чакарассишĕн малалла кĕрешсе пырас задача пулса тăрать.

ВКП(б) Орджоникидзе крайкомĕн секретарĕ **М. А. Суслов** юлташ крайри халăх хуçалăхĕ аталанса пынин тĕп итогĕсем çинчен каласа парать. Çанталăк лайăхах пулман пулсан та, 1940 çулта колхозсемпе совхозсем пысăк тухăçлă тырпул туса илнĕ, государствăна ялхуçалăх продукцисене 1939 çулхинчен нумай ытларах панă. Государствăн выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли планне тултарнă — вăтам шутпа кашни 100 колхоз пуçне выльăх-чĕрлĕх ĕрчетекен 560 ферма шутланать. Вĕтĕ çăмлă сурăх ĕрчетес ĕçре чылаях пысăк çитĕнÿсем тунă: выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçĕн çак отраслисенче Орджоникидзе крайĕ Союзри малта пыракан районсенчен пĕри пулса тăчĕ. Анчах та социализмлă çĕрĕçне вăйлатмалли питех те пысăк майсемпе питех те çителĕксĕр усă кураççĕ. Кая юлса пыракан колхозсем, совхозсем, машинно-тракторнăй станцисем тата районсем те пур-ха. Çак кая юлса пыраканнисене малта пыраканнисемпе танлаштаричченех хăпартасси — 1941 çулта тумалли пысăкран та пысăк задача пулса тăрать.

СССР Хими промышленноçĕн Халăх Комиссарĕ **М. Ф. Денисов** юлташ хими промышленноçĕн ĕçĕпе тĕп çитменлĕхĕсене анализ тăвать, ăна малалла аталантарса вăйлатса пымалли тĕп ыйтусем çинчен калать. 1941 çулта хими промышленноçĕ умне лартнă задачăсене пурнăçа кĕртмелли тĕп условисенчен пĕри вăл — производствăна пысăк квалификациллĕ специалистсене кирлĕ чухлĕ парасси пулса тăрать.

Чĕртавара ытлашши нумай расходланипе пулакан тăкаксене пĕтересси, ĕç укçин системинче йĕркелĕх туса хурасси, уйрăмăн илсен преми фончĕсене расходлас ĕçре йĕркелĕх туса хурасси — хими промышленноçĕн пысăк задачи пулса тăрать. Преми фончĕсемпе чылай предприятисенче ĕç тухăçлăхне хăпартса пыма хавхалантарас ĕçре мар, тĕрлĕ йышши законсăр тÿлевсенче усă кураççĕ.

ВКП(б) Саратов обкомĕн секретарĕ **И. А. Власов** юлташ Шывçул флочĕн Халăх Комиссариачĕн ĕçĕсене çивĕччĕн критиклет. 1941 çулти халăх хуçалăхĕн питех те пысăк задачисем юханшывсем тăрăх таварсем турттарас ĕçе пур майсемпе те вăйлатса пыма тата çĕршыври шывçул хуçалăхĕнче татăклăнах йĕркелĕх туса хума ыйтаççĕ. Çĕршывăн шалти питех те паха шывçул магистралĕпе — Атăлпа начар усă кураççĕ. Атăл тăрăх грузсем турттарас ĕç пачах та çителĕксĕр хăвăртлăхсемпе ÿссе пырать. Çакă вăл пристаньсемпе баржăсене начар механизациленинчен, тиес тата пушатас ĕçсем питех те хакла ларнинчен те нумай килет.

Власов юлташăн выступленийĕ хыççăн председатель пулса ертсе пыраканĕ **А. С. Щербаков** юлташ çапла пĕлтерет: Вознесенский юлташ доклачĕ тăрăх пренисенче 28 çын тухса каланă тата пренисене чарса лартасси çинчен сĕнÿ пур. Çак сĕнĕве конференци йышăнать. Щербаков юлташ çапла пĕлтерет: тухса каланă ораторсем доклада хирĕç нимĕн те каламаннине кура, Вознесенский юлташ юлашки сăмах тухса каламасть.

Председатель пулса ертсе пыракан А. С. Щербаков юлташ тÿрлетÿсемпе хушусене пăхса тухма тата çак ыйту тăрăх йышăнмалли резолюцин татăклă текстне хатĕрлеме конференци суйланă комисси ĕçĕсем çинчен пĕлтерме **Н. А. Вознесенский** юлташа сăмах парать. Вознесенский юлташ делегатсене салатса панă резолюци проектне кĕртмелли тÿрлетÿсемпе хушусене вуласа парать.

Щербаков юлташ резолюцине, комисси сĕннĕ тÿрлетÿсемпе тата хушусемпе пĕрле, сасăлама тăратать. Конференци резолюцине пĕр саслă пулса çирĕплетет.

Çакăнпа конференцин февралĕн 20-мĕшĕнчи ирхи ларăвĕ хупăнать.

* * *

Конференцин каçхи ларăвĕнче кун йĕркинчи 3-мĕш пункта (организациллĕ ыйтусене) сÿтсе-явнă.

Конференци çак ыйтусем тăрăх йышăннă решенисем хаçатăн паянхи номерĕнче пичетленсе тухаççĕ.

Кун йĕркинчи 3-мĕш пункт тăрăх решенисем йышăннă хыççăн председатель пулса ертсе пыраканĕ **Жданов** юлташ ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ хупăнни çинчен пĕлтерет.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ хăйĕн ĕçне туса пĕтерчĕ. Конференци делегачĕсем Сталин юлташа, конференци президиумĕн членĕсене, ВКП(б) Сталинла Центральный Комитетне тăвăллăн алă çупса саламлаççĕ. (ТАСС).

Вознесенский юлташăн доклачĕ тăрăх йышăнмалли резолюци проектне кĕртмелли тÿрлетÿсемпе хушусене пăхса тухма суйланă комисси

ВОЗНЕСЕНСКИЙ Н. А.—председатель
АНДРЕЕВ А. А.
БЕРИЯ Л. П.
БОЙЦОВ И. П.
БОГАТЫРЕВ В. В.
БОРОДИН П. Г.
БУЛГАНИН Н. А.
ВАХРУШЕВ В. В.
ВОРОШИЛОВ К. Е.
ЕФРЕМОВ А. И.
ЖАВОРОНКОВ В. Г.
ЖДАНОВ А. А.
ЗАСЯДЬКО А. Ф.
КАГАНОВИЧ Л. М.
КОЛОНТЫРСКАЯ Е. С.
КОСЫГИН А. Н.
МАЛЕНКОВ Г. М.
МИКОЯН А. И
МОЛОТОВ В. М.
МИТРАКОВ И. Л.
МИХАЙЛОВ Н. А
МОСКАТОВ П. Г.
МАЛЫШЕВ В. А.
ПЕРВУХИН М. Г.
ПОПОВ Г. М.
ПРОТОПОПОВ Д. З
СТАЛИН И. В.
СЕРДЮК З. Т.
ТЕВОСЯН И. Т.
ФОНИН М. М.
ХРУЩЕВ Н. С.
ЧЕРНОУСОВ Б. Н.
ЧАРКВИАНИ К. Н
ШАШКОВ З. А.
ШВЕРНИК Н. М.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ

ÿКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: конференци ларăвĕсен залĕнче.

Грибовский фото-ÿкерчĕкĕ (ТАСС).

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Шверник юлташ сăмахĕ

Юлташсем! Совет халăхĕ Ленинăн-Сталинăн аслă партийĕ ертсе пынипе тунă çитĕнÿсем капитализмлă тĕнчен кучухнехи ĕçĕсен фонĕ çинче, тĕнчери империализмлă иккĕмĕш вăрçă кÿрекен питех те пысăк аркатусен фонĕ çинче уйрăмăнах уççăн курăнса тăраççĕ.

1940 çул капитализмлă тĕнчешĕн хирĕçÿсем тарăнланса пынă çулталăк, империализмлă вăрçă сарăлса пынă çулталăк, халăх массисем татах та ытларах чухăнланса пынă çулталăк пулчĕ пулсан, 1940 çул пирĕн социализмлă тăван çĕршывăн унăн пуянлăхĕсем малалла ÿссе пынă çулталăк, унăн экономикăллă тата оборонăллă хăвачĕ, халăх массисен материаллă пурнăç ырлăхĕ ÿссе пынă çулталăк, коммунизм патне малалла кайса пынă çулталăк пулса тăчĕ.

Пирĕн çĕршыври рабочи класăн материаллă пурнăç ырлăхĕпе культурăллă виçи хăпарни рабочисемпе служащисен ĕçукçи ÿснинче, социализмлă государство социаллă-культурăллă мероприятисем тĕлĕшпе тăвакан расходсем ÿснинче, хуласем ÿснинче тата лайăхланса пынинче палăрчĕ.

Вознесенский юлташ хăйĕн докладĕнче каларĕ ĕнтĕ, виççĕмĕш пятилеткăн виçĕ çулĕ хушшинче ĕçукçи фончĕсем пĕрре çурă хут ÿснĕ.

Партипе правительство рабочи класăн ÿссе пыракан ыйтăвĕсене тивĕçтерессишĕн тăрăшни ĕç укçи тĕлĕшĕнче кăна мар палăрать. Вăл ĕнтĕ пурăнмалли çурт-йĕрсем тăвас тĕлĕшпе тата социаллă-культурăллă мероприятисем енĕпе тунă питех те пысăк расходсенчен те лайăх курăнать.

1940 çулта пурăнмалли çуртсен строительствине 2 миллиард тенкĕ ытла хывнă, 118 пин çынна вĕрентмелĕх 221 шкул тунă. Ача яслисен хисепне 890 пин вырăнлăх ÿстернĕ. Сывлăха сыхлас, халăха вĕрентес ĕçе, ачасен çĕнĕ сачĕсене тăвас тата халĕ ĕçлекен садсене тытса тăрас ĕçе миллиардшар тенкĕ расход тунă.

1940 çулта государствăн социальнăй страхованийĕ тăрăх тунă расходсем 8 миллиард та 668 миллион тенке çитнĕ, çакă вăл 1939 çултипе танлаштарсан 22,7 процент, 1937 çултипе танлаштарсан 55,1 процент ÿснине пĕлтерет.

Рабочи класăн материаллă тата культурăллă шайĕн ÿсĕмĕ çинчен, пирĕн социализм строительствин çитĕнĕвĕсене пула тунă ÿсĕм çинчен калакан тĕп даннăйсем çакăн пек ĕнтĕ.

1940 çул çавăн пекех тата ĕç тухăçлăхĕ малалла ÿссе пынă çулталăк пулчĕ. Иртнĕ çулти паллă та паха фактсенчен пĕри вăл — ĕç тухăçлăхĕ, ĕçукçи ÿссе пынипе танлаштарсан, маларах кайса пыни пулса тăрать.

Партипе правительство предприятисенчи ĕç дисциплинине çирĕплетес тĕлĕшпе йышăннă мерăсем, 8 сехетлĕ ĕç кунĕ çине тата 7 кунлă ĕç эрни çине куçни ĕç тухăçлăхне хăпартас ĕçре питех те пысăк вырăн йышăнса тăчĕç.

Промышленноçăн пур отраслисенче те пекех ĕçукçине йĕркелесе яни те ĕç тухăçлăхне ÿстерес тĕлĕшпе тунă паха та кирлĕ мероприяти пулса тăчĕ. Ĕç укçине йĕркелесе яни вăл çакăнта пулнă: ĕç нормисене хăпартнă, тарифлă ставкăсем нумай пулнине пĕтернĕ тата ĕç тăрăх тÿлессипе усă курассине лайăхлатнă.

Предприятисенче ĕç нормисене ÿстернипе пĕрлех ĕç тăрăх тÿлемелли расценкăсене чакарнă, çакă вара средствăсене перекетлерĕ, перекетленĕ средствăсен пĕр пайĕ ĕç укçи йĕркелесе янă çĕре тата тарифлă ставкăсене хăпартнă çĕре кайнă.

Анчах та ĕçукçи тĕлĕшпе татах та нумай ĕç тумалла-ха, лайăх ĕçлекенсене материальнă хавхалантарса пымалли принципа вĕçне çитиех пурнăçа кĕртмелле, çакă ĕнтĕ чи кирлĕ ĕç пулса тăрать. Эпир уравниловкăна пĕтерсе çитермесен, çак принципа вĕçне çитиех пурнăçа кĕртме май çук. Çакна асра тытас пулать: уравниловка пурăнать-ха, ăна ăнланса тăрса тата ăнланмасăр хÿтлекенсем пур-ха.

Вознесенский юлташ хăйĕн докладĕнче çакна тĕрĕс паллă турĕ: ĕçукçи тĕлĕшĕнче халĕ те тĕрĕсмарлăх пулнин тата уравниловкăн сăлтавĕсенчен пĕри вăл—пулăшакан рабочисен льготăллă нормăсем пурринче.

Мĕнле япаласем-ха вĕсем льготăллă нормăсем?

Льготăллă нормăсем вĕсем—партисивленĕ опытлă статистикăллă нормăсем. Опытлă-статистикăллă нормăсемпе усă курни вăл — производство техникине начар пĕлекен рабочин ĕç тухăçлăхĕпе танлашма тăрăшни пулса тăрать. Çакă вăл ĕç тухăçлăхне тата рабочисен ĕçукçине ÿстерме чăрмантарса тăрать. Çапла пулсан та, нумай предприятисенче опытлă-статистикăллă нормăсем чылаях анлăн сарăлнă. Сăмахран, машиностроительнăй заводсенче вĕсем пĕтĕм нормăсенчен 75 проценчĕ чухлĕ шутланаççĕ. Пĕтĕмĕшлĕ машиностроени предприятийĕсенче опытлă-статистикăллă нормăсем мĕнпур нормăсен 62 проценчĕ чухлĕ шутланаççĕ, ялхуçалăх машиностроенийĕн предприятийĕсенче — 70 процент. Заводсене илсен, пĕрремĕш шарикоподшипник заводĕнче те вĕсем 58 процент шутланаççĕ, станоксем тăвакан «Красный пролетарий» заводра — 73 процент. Предприятисенче опытлă-статистикăллă нормăсемпе усă курнин практики ĕçшĕн тĕрĕс мар тÿлесси патне илсе пырать.

Пĕрремĕш шарикоподшипник заводĕнче IV-мĕш разрядри сверловщица, техникăллă нормăсемпе ĕçлекен тата вăл нормăсене ирттерсе тултарса пыракан сверловщица уйăхра 398 тенкĕ ĕçлесе илет, тăваттăмĕш разрядри, анчах опытлă-статистикăллă нормăсемпе ĕçлесе вăл нормăсене 195 процент тултарса пыракан полировщик вара 1.154 тенкĕ ĕçлесе илет. Çав заводрах II-мĕш разрядри, опытлă-статистикăллă нормăсемпе ĕçлесе вĕсене 231 процент тултарса пыракан упаковщик 528 тенкĕ, урăхла каласан IV-мĕш разрядри сверловщицăран нумайрах, ĕçлесе илет.

Пирĕн ĕçукçинчи çавнашкал йĕркесĕрлĕхсене пĕтерес пулать. Ăна тума 1941 çулти халăх хуçалăх планĕн задачисем хушаççĕ, вăл план ĕç тухăçлăхне 12 процент хăпартма тата вăтам ĕçукçине 6,5 процент хăпартма палăртать.

Пуринчен малтан ĕç нормированинче йĕркелĕх туса хурас пулать. Ĕç нормированийĕнче большевикла йĕркелĕх туса хурсан кăна, промышленноçпа транспортра опытлă-статистикăллă нормăсем мар, техникăллă нормăсем пысăкрах вырăн йышăнса тăрсан кăна эпир лайăх ĕçленĕшĕн, пысăк ĕç тухăçлăхĕшĕн хавхалантарса пымалли принципа çирĕппĕн пурнăçа кĕртсе пыма тата ĕçукçинчи уравниловкăна пĕтерме пултаратпăр.

Предприятисенче ĕçĕн тĕрĕс нормированине тăвас тĕлĕшре мастер пысăк вырăн йышăнса тăрать. Шел те ĕнтĕ, мастер халиччен çак пысăк та кирлĕ ĕçрен аякра тăрать-ха. Мастер хăйĕн участокĕнче тулли правăллă руководитель пулса тăни, хăйне панă правăсемпе, вăл шутра ĕç нормисене çĕнĕрен пăхса тухас правăпа та, пĕтĕмĕшпех усă курни кирлĕ.

Çавăн пекех тата çакна асра тытмалла: кивелнĕ нормăсене палăртса пынă çĕмĕн нормăсене çĕнĕрен пăхса тухасси тата организациллĕ-техникăллă мероприятисене пурнăçа кĕртсе пырасси 1941 çулта ĕç тухăçлăхне ÿстерессинче питех те пысăк вырăн йышăнса тăрать.

Хуçалăх организацийĕсен опытлă-статистикăллă нормăсем вырăнне техникăллă нормăсене хăюллăнрах ĕçе кĕртсе пымалла.

«Техникăллă нормăсем вĕсем, — тесе вĕрентет Сталин юлташ, — производствăра рабочисен анлă массисене рабочи класăн малта пыракан элеменчĕсем тавра организацилесе, йĕркелесе пыракан пысăк вăй».

Социализмлă ăмăртăва тата стахановла движение пур майсемпе те сарса пыни халăх хуçалăх планне тултарассишĕн пыракан кĕрешÿре ĕçе татса паракан вырăн йышăнса тăрать. Рабочисен, служащисен, инженерсен тата техниксен пысăк пайĕ социализмлă ăмăртăва хутшăннă. Промышленноçри рабочисем 50 процент ытла тата чугунçул транспортĕнчи рабочисем 60 процент ытла стахановецсемпе ударниксем пулса тăраççĕ. Анчах та ĕç стахановецсемпе ударниксен хисепĕнче кăна мар. Ĕç кунта — вĕсен пуçарулăхĕпе активлăхне халăх хуçалăхĕ умĕнче тăракан задачăсене татса парас ĕçе ярассинче пулать.

Социализмлă ăмăртупа стахановла движенине организацилес ĕçре çитменлĕхсем нумах-ха.

Маленков юлташ хăйĕн докладĕнче çакна тĕрĕс паллă турĕ: «... Пирĕн нумай предприятисенче партипе профсоюз организацийĕсем социализмлă ăмăрту ĕçĕпе стахановла движенине çителĕксĕр ертсе пыраççĕ». Профсоюзăн нумай организацийĕсем социализмлă ăмăртăва куллен кун тата конкретлăн ертсе пырас вырăнне, ун çинчен шавланипе ирттерсе яраççĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ çакăнтан нимĕн тĕлĕнмелли те çук: социализмлă договорсенче час-часах конкретлă обязательствăсем çук, стахановецсемпе ударниксем нумай шутланакан хăшпĕр предприятисенче производство планĕсене тултарса пыманни çинчен калакан фактсем те пур.

Профсоюз организацийĕсен социализмлă ăмăртупа стахановла движенине ертсе пырас ĕçе лайăхлатмалла, ăмăртса ĕçлекенсен пуçарулăхне, стахановецсен пуçарулăхне ĕç тухăçлăхне хăпартас ĕçе, пысăк та кирлĕ ыйтусене татса парас ĕçе, производствăн кая юлса пыракан участокĕсене малалла кăларас ĕçе ямалла.

Профсоюз организацийĕсем çакна пурнăçа кĕртме тивĕçлĕ: социализмлă ăмăрту договорĕсенче конкретлă обязательствăсем пулччăр, вĕсене пурнăçа кĕртсе пынине тăтăшах тĕрĕслесе тăмалла тата обязательствăсене мĕнле пурнăçа кĕртни çинчен пурне те пĕлтерсе тăмалла, социализмлă ăмăртура кая юлса пыракансене пулăшу памалла тата, çапла майпа, вĕсем малта пыракансемпе танлашмалла пултăр. Предприятисенче ĕç нормисене тултарса пыман рабочисем те сахал мар-ха. Сăмахран, йывăр машиностроени наркомачĕн завочĕсем тăрăх рабочи-сдельщиксен 16,8 проценчĕ нормăсене тултармаççĕ, хура металлурги наркомачĕ тăрăх — 20 процент, тĕслĕ металлурги наркомачĕ тăрăх 22,5 процент. Профсоюз организацийĕсен çак рабочисене ĕçри стахановла методсене вĕренсе алла илессинче пулăшу памалла.

Çак ĕçре стахановла шкулсем пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Пример вырăнне стахановла темиçе шкулăн ĕçĕсене илсе кăтартма пулать. Ижорски заводри металлпа ĕçлекен иккĕмĕш номерлĕ цехра сталеварсен стахановла шкулне рабочи-стахановец Смирнов юлташ ертсе пынă. Шкулта хăйĕн занятийĕсене Смирнов юлташ кăмакасен ĕçĕнчи меслетсемпе рабочисене паллаштарнинчен пуçласа янă. Рабочисене вăл шихтăна кăмакана мĕнле хумаллине, металл ирĕлнине мĕнле сăнаса тăмаллине, температура режимне мĕнле пăхăнса пымаллине кăтартса панă. Смирнов юлташ ертсе пынă стахановла шкулта вĕреннĕ хыççăн, халиччен ĕç нормисене тултарса пырайман рабочисем нормăсене ирттерсе тултарма пуçланă. Сталевар Виноградов юлташ шкулта вĕреничченех нормăсене 96 процент тултарса пынă, шкулта вĕреннĕ хыççăн нормăсене 107 процент тултарса пыма пуçланă. Халиччен нормăсене 100 процент тултарса пынă сталевар Алексеев юлташ стахановла шкулта вĕреннĕ хыççăн нормăсене 120-шер проц. тултарса ĕçлеме пуçланă.

Е тата Сталин юлташ ячĕпе тăракан Ново-Краматорски заводри стахановла шкулăн ĕçĕсен опытне илер. Петренко юлташăн стахановла шкулĕнче 1940 çулта 21 çын вĕреннĕ. Шкулта вĕрениччен токарь Грищенко юлташа виççĕмĕш разряд панă, нормăсене вăл 82—93 процент тултарса пынă, уйăхра 180—200 тенкĕ ĕçлесе илнĕ. Вĕреннĕ хыççăн ăна тăваттăмĕш разряда куçарнă, вăл нормăсене тăтăшах ирттерсе тултарма пуçланă. 1940 çулти декабрь уйăхĕнче вăл 700 тенкĕ ĕçлесе илнĕ.

Юлашни 3-мĕш страницăра

ПӖТӖМ СОЮЗРИ XVIII ПАРТКОНФЕРЕНЦИ

Шверник юлташ сӑмахӗн юлашки

Ҫак заводра стахановец Анисимов юлташ 1940 ҫулта стахановла шкулта 9 токарь вӗрентсе кӑларнӑ. Стахановла шкулта вӗрениччен рабочи Дошченко юлташ ӗҫ нормине 75—85 процент тултарса пынӑ. Стахановла шкулта вӗреннӗ хыҫҫӑн 1940 ҫулти октябрь уйӑхӗнче вӑл нормӑсене 146 процент тултарнӑ тата 610 тенкӗ ӗҫлесе илнӗ. Декабрь уйӑхӗнче вӑл нормӑсене 155 процент тултарнӑ, 185 сехет хушшинче 633 тенкӗ ӗҫлесе илнӗ.

Ҫакӑ вӑл акӑ мӗне кӑтартса парать: рабочисен квалификацине ӳстерес ӗҫре, вӗсем ӗҫӗн стахановла меточӗсене вӗренсе алла илес ӗҫре стахановла шкулсем пысӑк вырӑн йышӑнса тӑраҫҫӗ тата халиччен ӗҫ нормисене тултарайман рабочисене нормӑсене тултарма тата ирттерсе тултарма пулӑшаҫҫӗ, вӗсене хӑйсен ӗҫ тухӑҫлӑхне хӑпартма тата хӑйсен ӗҫукҫине ӳстерме май параҫҫӗ.

Профсоюз организацийӗсен рабочисене пулӑшу парас тӗлӗшпе стахановла шкулсене анлӑрах организацилемелле.

1941 ҫулти халӑх хуҫалӑх планне тултарассишӗн пыракан кӗрешӳре производствӑра ӗҫе тӗрӗс организацилени калама ҫук пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Ӗҫе начар организацилениние пула производствӑра нумай простойсем пулаҫҫӗ, начар пахалӑхлӑ продукци туса кӑлараҫҫӗ. Ҫаксем пурте ӗнтӗ халӑх хуҫалӑхне сиен кӳреҫҫӗ.

1940 ҫулта вӑтам машиностроени заводӗсем тӑрӑх ӗҫсӗр тӑрса иртернине пула 46 миллион тенкӗ ытла убыток пулнӑ. Ӗҫе начар организацилениине пула, пиравӑр промышленноҫӗнчи чылай предприятисенче ҫип арланӑ вӑхӑтра, пиравӑр тӗртнӗ чух тата отделка вӑхӑтӗнче пысӑк тӑкаксем пулаҫҫӗ. Ҫав тӑкаксем нормӑсенчен иртсе кайнине пула, ҫӗршыва памалла пулнӑ 91 миллион метр пиравӑра парса ҫитереймен.

Ҫакӑ вӑл пуринчен ытларах предприятисенчен хӑйсенчен килекен сӑлтавсемпе пулать. Профсоюз организацийӗсем производствӑра ӗҫе тӗрӗс организацилессишӗн тата тӑкаксене пӗтерессишӗн татӑклӑ кӗрешӳ пуҫласа яма тивӗҫлӗ. Профсоюз организацийӗсен ӗҫе организациленӗ ҫӗрти ҫитменлӗхсене пӗтерес, апла пулсан, простойсене пӗтерес ӗҫ ҫине те влияни пама пур майсем те пур. Ҫакна ӗнтӗ акӑ мӗнле фактсем кӑтартса параҫҫӗ.

Снежнянантрацит тресчӗн 18-мӗш №-лӗ шахтинче кӑмрӑкран кӗл питех те нумай тухнӑ. Шахта комитечӗ пуҫарнипе пур участоксенче те производствӑллӑ канашлусем туса иртернӗ. Производствӑллӑ канашлусенче рабочисем—кӑмрӑкран кӗл нумай тухнин сӑлтавӗ лавӑсен креплениййӗн техникӑллӑ паспортне тӑтӑшах пӑсса пынинче пулнине уҫса палӑртнӑ. Участоксем тӑрӑх рабочисен производствӑллӑ канашлӑвӗсене туса иртернине пула, шахтӑра лавӑсен креплениййӗн техникӑллӑ паспортне пӑхӑнса пыма пуҫланӑ. Ҫакӑ вӑл кӑмрӑкран кӗл тухас процента ҫийӗнчех чакарнӑ. Кӑмрӑк зольноҫӗ стандартран пысӑк пулнӑ пирки, 1939 ҫулта кӑна 1.300 пин тенкӗ штраф тӳленӗ. 18-мӗш №-лӗ шахта хальхи вӑхӑтра кӑмрӑк зольноҫне стандартра кӑтартнинчен чакар[illegible] пынишӗн кашни уйӑхрах 10-шар пин тенкӗ премии илме пуҫланӑ.

Профсоюз организацийӗсем производствӑна организацилес ӗҫе лайӑхлатма пултарнине кӑтартса паракан тепӗр пример илсе кӑтартатӑп. Азнефтекомбинатӑн Орджоникидзенефть трестӗнчи улттӑмӗш нефтепромыселра скважинӑсене ремонт тунӑ чухне пысӑк чӑрмавсем пулнӑ. Ҫак промыслан виҫҫӗмӗш бригадинчи профорг Хаустов юлташ ҫак ыйтӑва производствӑллӑ канашлура лартнӑ. Производствӑллӑ канашлура скважинӑсене ремонт тунӑ чухнехи чӑрмавӑн тӗп сӑлтавӗ ҫӗр айӗнчи ремонтра ӗҫлекен бригадӑсен ӗҫне тӗрӗс организацилемменнинче пулнине уҫса палӑртнӑ. Производствӑллӑ канашлу сӗннӗ тӑрӑх (вӑл сӗнӗве промысла администрацийӗ йышӑннӑ), ҫӗр ҫинчи ҫиелти оборудованине текущий ремонт тӑвас, ҫӗр айӗнче ремонт тӑвас тата нефть кӑларас тӗлӗшпе комплекслӑ бригадӑсем организациленӗ.

Ҫак мероприяти акӑ мӗнле результатсем панӑ: 1940 ҫулти июльте 20 скважинӑна иккӗмӗш хут ремонт тунӑ пулсан, ноябрьте 7 скважинӑна кӑна иккӗмӗш хут ремонт тунӑ, декабрьте вара пур скважинӑсем те иккӗмӗш хут ремонт тумасӑрах ӗҫленӗ.

Ҫак фактсем акӑ мӗн ҫинчен каласа параҫҫӗ: профорганизацисем ӗҫе организацилес тӗлӗшпе ӗҫленӗ ҫӗрте, производствӑллӑ канашлусем производствӑн конкретлӑ ыйтӑвӗсемпе ӗҫленӗ ҫӗрте, профсоюз работникӗсем производствӑри ҫитменлӗхсене пӗтерес тӗлӗшпе ҫине тӑрса тимлӗн ӗҫленӗ ҫӗрте—промышленноҫӑн та, рабочисемшӗн те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑракан паха результатсем пулаҫҫӗ.

Анчах ҫакна калас пулать: нумайӗш профсоюз организацийӗсем ӗҫе организацилес ыйтусем тӑрӑх ҫителӗксӗр ӗҫлеҫҫӗ-ха. Производствӑллӑ канашлусем чылайӗшӗ производство ыйтӑвӗсемпе пӗтӗмӗшле ҫеҫ ӗҫлеҫҫӗ, предприятисен руководителӗсен умне производствӑна лайӑхлатас тӗлӗшпе конкретлӑ ыйтусем лартмаҫҫӗ.

Производствӑллӑ канашлусен ӗҫне лайӑхлатас тӗлӗшпе партипе профсоюз организацийӗсен мӗн кирлине пурне те тӑвас пулать. Производствӑллӑ канашлусен задачи,—тесе вӗрентет Сталин юлташ,—«...массӑсене вӑратасси, хамӑрӑн ҫитменлӗхсене уҫса палӑртасси тата пирӗн строительствӑна лайӑхлатмалли ҫулсене палӑртса парасси пулса тӑрать».

Производствӑллӑ канашлусене тӑтӑшах туса пыни тата вӗсенче ӗҫе организацилессине лайӑхлатассипе ҫыхӑнса тӑракан ыйтусене, производствӑн конкретлӑ ыйтӑвӗсене сӳтсе-явни кирлӗ. Производствӑллӑ канашлусенче простойсемпе тата аварисемпе кӗрешесси ҫинчен, станоксене юсасси ҫинчен, инструмент пахалӑхӗ ҫинчен, ӗҫре тӗрӗсленӗ приспособленисемпе—ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерекен приспособленисемпе усӑ курасси ҫинчен, ӗҫ нормисене тултарманнин сӑлтавӗсем ҫинчен, бракпа кӗрешесси ҫинчен тӑракан ыйтусене тата ытти ыйтусене те сӳтсе-явмалла.

Ҫакна паллӑ тӑвас пулать: ӗҫе организацилессине лайӑхлатни, ӗҫре тӗрӗсленӗ приспособленисемпе хӑюллӑнтарах усӑ курни кашни предприятирех сахал мар резервсене уҫса палӑртма пулӑшать. Ҫакӑ вӑл Кировски заводӑн примерӗнчен те курӑнать. Ҫак заводра 1939 ҫулта 3.192 рационализаторла сӗнӳ панӑ, 1940 ҫулта 11 уйӑх хушшинче вара—4.488 сӗнӳ панӑ. Рационализаторла сӗнӳсене пурнӑҫа кӗртнипе ҫакӑн чухлӗ перекетленӗ: 1939 ҫулта 3.571 пин тенкӗ, 1940 ҫулта 9 уйӑх хушшинче вара—3.720 пин тенкӗ. Рабочисем паракан рационализаторла сӗнӳсем мӗнчухлӗ лайӑх майсем туса панине ҫак примертан та курма пулать.

Профсоюз организацийӗсен рабочисем паракан кашни сӗнӳ ҫинех тимлӗн те сисӗмлӗн ҫавӑрӑнса пӑхмалла тата производствӑна усӑ кӳрекен, рабочисен ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерме май паракан сӗнӳсене ҫине тӑрсах пурнӑҫа кӗртмелле тӑвас пулать.

Ӗҫе организацилессине лайӑхлатас ыйтусем предприятисенче тасалӑхпа йӗркелӗхе вӑйлатас ыйтусемпе таччӑн ҫыхӑнса тӑраҫҫӗ. Предприятисенче, цехра, ӗҫленӗ вырӑнта тасалӑхпа йӗркелӗх пулни ҫынсене дисциплинӑллӑ тӑвать, вӗсене ӗҫре тирпейлӗрех пулма, хӑйӗн станокӗсене, инструменчӗсене тата материалӗсене лайӑх пӑхса усрама хушать. Тата тепӗр майлӑ та: ӗҫленӗ вырӑнта пылчӑк, ҫӳп-ҫап тата йӗркесӗрлӗх пулни пурпӗрех юхӑнчӑклӑхпа тата тирпейсӗрлӗхпе ҫыхӑнса тӑрать, производствӑна пысӑк сиен кӳрет. Тӗслӗхрен сехетсем тӑвакан иккӗмӗш завода илер, производство характерӗ тӗлӗшӗнчен ку заводра уйрӑмах таса пулмалла ӗнтӗ. Кӑсъене чиксе ҫӳремелли сехетсене сборка тӑвакан контрольно-испытательнӑй станцинче контролерсем ӗҫ вӑхӑтӗнчех чӗлӗм туртаҫҫӗ, вара пирус кӗлӗсем тӳрех сехет механизмӗсем ҫине тӑкӑнаҫҫӗ.

Отделочнӑй цехра детальсене урлӑ-пирлӗ пӑрахса пӗтернӗ, вӗсем ҫӳп-ҫапсемпе тата пылчӑкпа хутӑшса кайнӑ. Будильниксен хатӗр деталӗсем—ободкӑсем, корпуссем т. ыттисем те тусанпа витӗнсе ларнӑ. Ҫакӑн хыҫҫӑн завод туса кӑларакан будильниксем тепӗр чухне хӑяккӑн пӑрахсан ҫеҫ ҫӳренинчен тӗлӗнме кирлех те мар. **(Залра кулаҫҫӗ).**

Пирӗн социализмлӑ предприятисенче ҫакӑн пек фактсем пулнине тӳссе пурӑнма ҫук. Профсоюз организацийӗсем рабочисен культурине ӳстерессишӗн, производствӑра тасалӑхпа йӗркелӗх туса хурассишӗн кунсерен кӗрешсе пыма тивӗҫ. Кашни рабочине, кашни работницӑна тасалӑхпа йӗркелӗхшӗн кӗрешме, тасамарлӑха чӑтса тӑмалла мар пулма, станок, машина, инструмент ҫине юратса пӑхма кӑна мар, тата социализмлӑ харпӑрлӑха лайӑх сыхласа усрассишӗн ответлӑ пулма воспитани парса вӗрентсе пымалла.

Пирӗн ҫӗршыв умӗнче 1941 ҫулта тӑракан задачӑсене ӑнаҫлӑн пурнӑҫа кӗртесси ӗҫ дисциплинине малалла тӗреклетсе пырассипе таччӑн ҫыхӑнса тӑрать. СССР Верховнӑй Совечӗн Президиумӗ 1940 ҫулти июнӗн 26-мӗшӗнче кӑларнӑ Указа пурнӑҫа кӗртсе пынине пула предприятисемпе учрежденисенче ӗҫ дисциплини чылаях ҫирӗпленчӗ. Прогулсем чакрӗҫ. Апла пулсан та прогулсене пӗтермен-ха. Маленков юлташ хӑйӗн докладӗнче хуҫалӑх, парти тата профсоюз организацийӗсенчи руководительсенчен пӗр пайӗ ҫак ӗҫ ҫине кӗске вӑхӑтлӑха пыракан кампани ҫине пӑхнӑ пек пӑхрӗҫ тата массӑсем хушшинче ӑнлантару ӗҫне туса пымаҫҫӗ, тесе тӗрӗс палӑртрӗ. Пирӗн задача—массӑсем хушшинче воспитани ӗҫне яланах туса пырасси, вӗсене ӗҫ ҫине коммунистла пӑхма, тирпейсӗрлӗхе, юхӑнчӑклӑха чӑтса тӑмалла мар пулма воспитани парса вӗрентесси пулать. Воспитани ӗҫне кунсерен туса пымалла. Прогульщиксемпе производство дезорганизаторӗсем социализмлӑ хуҫалӑха мӗнле сиен туни ҫинчен, вӗсем цеха, завода, фабрикӑна, шахтӑна т. ыт. мӗнле сиен кӳни ҫинчен рабочисене ӑнлантарса парас пулать.

Хуҫалӑх, парти тата профсоюз организацийӗсем ӗҫ дисциплинине ҫирӗплетес тӗлӗшпе тӑвакан пӗтӗм ӗҫ прогулсене тата предприятисемпе учрежденисенчен хӑйсен ирӗкӗпе пӑрахса каяссине пӗтӗмпех пӗтерес енне пулса пымалла. Предприятисемпе учрежденисенче ӗҫ дисциплинине ҫирӗппӗн йӗркелесе ямалла тӑвасси, пӗр прогул та пулмалла мар, ӗҫ дисциплинине тата ӗҫ йӗркин шалти правилисене пӑсни пӗрре те пулмалла мар тӑвасси—партипе профсоюз организацийӗсен, мӗнпур рабочисемпе служащисен чыслӑ ӗҫӗ пулса тӑрать. Ӗҫ вӑхӑчӗн кашни минутипе производствӑшӑн, ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерессишӗн май пур таранах усӑ курни кирлӗ.

Юлташсем! 1940 ҫулта пирӗн социализмлӑ тӑван ҫӗршыв калама ҫук чаплӑ ҫӗнтерӳсем турӗ. Халӑх хуҫалӑхӗн 1941 ҫулти планӗ вӑл—социализм малалла тумалли ҫӗнтерӳсен планӗ, коммунизм ҫӗнтересси патне малалла пымалли план пулса тӑрать.

Халӑх хуҫалӑхӗн 1941 ҫулти планне пурнӑҫа кӗртни Совет Союзӗн хуҫалӑхпа оборона хӑватне татах та ытларах тӗреклетме, ӗҫҫынни массисен материаллӑ пурнӑҫне малалла ӳстерсе пыма май туса парать.

Профессиллӗ союзсем, пирӗн аслӑ парти—Ленин-Сталин партийӗ ертсе пынипе, рабочисен, инженерсен, техниксен тата служащисен йышлӑ массисене халӑх хуҫалӑх планне тултарассишӗн кӗрешме, партин XVIII конференцийӗ йышӑннӑ решенисене пурнӑҫа кӗртессишӗн кӗрешме малашне те организацилесе пырӗҫ, социализмлӑ ӑмӑртупа стахановла движенине пур майсемпе те вӑйлатса пырӗҫ.

Рабочи класс, хӑйӗн социализмлӑ тӑван ҫӗршывӗшӗн пӗтӗм чӗререн тӑрӑшса ӗҫлекен совет интеллигенцийӗ, большевикла парти, пирӗн аслӑ ҫулпуҫ тата учитель Сталин юлташ ертсе пынипе 1941 ҫулта та ӗҫри героизмӑн ҫӗнӗ образецӗсене кӑтартӗҫ, коммунизмшӑн пыракан кӗрешӳре ҫӗнӗ ҫӗнтерӳсем тӑвӗҫ. **(Алӑ ҫупаҫҫӗ).**

Чугунҫул станцин ӗҫӗсене йӗркелеме палӑртнӑ

ВӐРМАР, февралӗн 20-мӗш. **(Телефонпа).** ЦК ВКП(б) секретарӗ Маленков юлташ ВКП(б) Пӗтӗм Союзри XVIII конференцинче «Парти организацисен промышленность тата транспорт тӗлӗшӗнчи задачисем ҫинчен» туса панӑ доклад пичетленнӗ хаҫатсене илсенех районри предприятисемпе учрежденисенче ҫав доклада вуласа вӗренме тытӑнчӗҫ.

Хусан чугунҫулӗн Вӑрмар станцин коллективӗ Маленков юлташ докладне тӗплӗн сӳтсе-яврӗ. Ҫак ӗҫе килхуҫи хӗрарӑмӗсем те хутшӑнчӗҫ. Станцири работниксем Маленков юлташ докладӗнче палӑртнӑ ҫитменлӗхсем Вӑрмар станцинче те пуррине палӑртрӗҫ. Маленков юлташ докладӗнче «Пирӗн заводсенче, шахтӑсенче, депосенче, вокзалсенче, портсенче ӑпӑр-тапӑрсемпе пылчӑка малашне тӳсме ҫук. Предприятисенче культурӑсӑрлӑха пӗтерме тахҫанах вӑхӑт. Халӑх пурлӑхӗ ҫине тирпейсӗрле, хуҫасӑрла пӑхни государствӑна калама ҫук пысӑк сиен кӳрет», тени Вӑрмар станцине те тивет.

Вӑрмар станцин вокзалӗ пӗчӗк, вокзалта тасамар, культурлӑх ҫук. Унтах чӗлӗм туртаҫҫӗ. Буфетра йӗркелӗх ҫук, апатланма сӗтелсемпе пукансем ҫитмеҫҫӗ.

Маленков юлташ докладне сӳтсе-явнӑ хыҫҫӑн станцири работниксем тата килхуҫи хӗрарӑмӗсем станцине йӗркелеме, культурӑллӑ тума, чугунҫул линисене таса та кӑтартуллӑн тытса тӑма пулчӗҫ. Ҫитес кунсенче коммунистсен пухӑвӗнче Маленков юлташ докладне сӳтсе-явса, конкретлӑ решенисем йышӑнма палӑртнӑ.

ВКП(б) райкомӗ агитколлективсене пурне те, Маленков юлташ докладне тата партконференци материалӗсене рабочисемпе служащисем, ҫавӑн пекех колхозниксемпе колхозницӑсем хушшинче тӗплӗн ӑнлантарса пама хушнӑ.

Т. КОЖИН.

Колхозниксен пухӑвӗ

СӖНТӖРВӐРРИ. Пӗчӗк Маклашкинӑри Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкинче хутшӑнма палӑртнӑ «Хӗрлӗ Ҫар» колхозри колхозниксемпе колхозницӑсем хушшинче ҫак кунсенче пуху пулса иртрӗ. Колхоз председателӗ Анхудинов юлташ партин XVIII конференцийӗ ҫинчен каласа пачӗ. Пуху колхозницӑсемпе колхозниксен тата колхоз правленийӗ умне ҫакӑн пек задачӑсем лартрӗ:

Государство умӗнчи пӗтӗм парӑмсене палӑртнӑ вӑхӑтсенче, сӗт-ҫу обязательствисене майӑн 1-мӗшчен парса татмалла; 1941 ҫулти ҫуракине, уйри тырпулсене тата кӗрхи акана, агротехника хушнӑ пек ӗҫлесе, кӗске вӑхӑтра тата паха туса пырса, кашни гектартан 17 центнертан кая мар тӗштырӑ туса илессишӗн кӗрешмелле; сӑвакан кашни ӗне пуҫне 1500 литртан кая мар сӗт суса илмелле; 1941 ҫулта ҫуралнӑ ҫамрӑк выльӑхсене 100 проценчӗпех лайӑх пӑхса усрамалла; колхозниксемпе колхозницӑсем хушшинче культурӑпа массӑллӑ ӗҫсене вӑйлатса, колхоз пурлӑхне лайӑх, типтерлӗ тыткалассишӗн кӗрешмелле.

Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкинче участник пулмалли правӑна ҫухатас мар, — терӗҫ колхозниксем.

Г. Гаврилов.

Литература вечерӗсем

Шипуново районӗнчи (Алтай крайӗ) колхозниксем хушшинче вырӑссен аслӑ писателӗсем ҫинчен вулакан лекцисене питех те юратса итлеҫҫӗ. Вулав ҫурчӗсенче, колхоз клубӗсенче часчасах литературӑллӑ вечерсем иртереҫҫӗ. Нумаях пулмасть Бобровка ялӗнче Ҫӗпӗр поэчӗ Алексеев «Буревестник революции — А. М. Горький» темӑпа тӳлевлӗ лекци вуласа панӑ. Лекцине 200 ҫын ытла итленӗ. Шипуново ялӗнче Лермонтов пурнӑҫӗпе творчестви ҫинчен вуласа панӑ тӳлевлӗ лекцине итлеме 320 колхозник пуханнӑ.

Хӗрлӗ Ҫар XXIII ҫул тултарас умӗн

Совет Союзӗнчи пур хуласемпе ялсенче те Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗ XXIII ҫул тултарнине хатӗрленес ӗҫ анлӑн сарӑлса пырать. Мускаври Сталин ячӗпе тӑракан автозаводӑн культура двореҫӗн театрӗнче ӗҫҫыннисем граждӑн вӑрҫин участникӗсемпе тӗлпулассине организацилеҫҫӗ. Февралӗн 20-мӗшӗнче автозаводецсем Хӗрлӗ Ҫарӑн Центральнӑй музейӗнче экскурсинче пулнӑ. Культура двореҫӗнче стрелковӑй тир уҫаҫҫӗ. Лекторире «Семен Константинович Тимошенко граждӑн вӑрҫин фрончӗсенче» темӑпа лекци иртернӗ, лекцие калама ҫук интересленсе итленӗ. Февралӗн 23-мӗшӗнче заводри ҫамрӑксем белофинсене хирӗҫ пынӑ ҫапӑҫусенче пулнӑ поэтсемпе тата писательсемпе тӗлпулаҫҫӗ.

Осоавиахимӑн Горький облаҫӗнчи кавалери клубӗнчи ворошиловла всадниксем тата педагогика институтӗнчи студентсем облаҫри районсем тӑрӑх — 250 километрлӑ похода тухса кайнӑ. Вӗсем колхозсенче ВКП(б) Пӗтӗм Союзри XVIII конференцин ӗҫӗсем ҫинчен тата Хӗрлӗ Ҫар кунӗ ҫинчен каласусем иртереҫҫӗ.

Латви ССР-нче Хӗрлӗ Ҫар XXIII ҫул тултарнӑ ятпа комсомолецсен кросне иртереҫҫӗ. Кросра 3.594 команда пулнӑ та ӗнтӗ. Сигулдра Прибалтикӑри Уйрӑм Ҫар Округӗнче мала тухас тӗлӗшпе йӗлтӗрлӗ ӑмӑртусем пулса иртнӗ. Пӗрремӗш вырӑна Пехако юлташ йышӑннӑ. Вӑл 50 километра 3 сехет те 36 минутӑра тухнӑ.

Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗ XXIII ҫул тултаракан чаплӑ уява Аджар СС Республикинчи обществӑллӑ организацисем те тимлӗн хатӗрленеҫҫӗ. Ҫар чаҫӗсенче Хӗрлӗ Ҫар ҫинчен, унӑн организаторӗсем—Ленин тата Сталин ҫинчен лекцисем иртереҫҫӗ. Боецсемпе командирсем ҫуллӗ сӑрт-тусене темиҫе хутчен те похода кайса килнӗ. (ТАСС).

Комсомолецсен йӗлтӗрлӗ кросне 23.500 ҫын хутшӑннӑ

Комсомолецсен Хӗрлӗ Ҫар XXIII ҫул тултарнӑ ятпа пуҫласа иртекен йӗлтӗрлӗ кросӗ февралӗн 23-мӗшӗнче вӗҫленет. Февралӗн 20-мӗш тӗлне пирӗн республикӑра вӑл кроса 23.500 ҫын, вӑл шутран 21.350 комсомолец хутшӑннӑ. Кроса хутшӑннисенчен 20 пин ҫын ГТО комплексӗн йӗлтӗр нормине панӑ.

Елчӗк, Вӑрнар тата ытти районсем кроса вӗҫленӗ те ӗнтӗ. Ытти районсенче пуринче те кросс февралӗн 23-мӗшӗнче вӗҫленет.

Февралӗн 23-мӗшӗнче Хӗрлӗ Ҫар XXIII ҫул тултарнӑ тата комсомолецсен пӗрремӗш йӗлтӗрлӗ кросӗ вӗҫленнӗ ятпа спорт енӗпе ӑмӑртусем, военизированнӑй походсем, ҫамрӑксен гулянийӗсем пулса иртеҫҫӗ. **ОРГКОМИТЕТ.**

ЮТҪӖРШЫВСЕНЧЕ

Европӑри тата Африкӑри вӑрҫӑ

Ҫурҫӗр Африкӑра Англи войскисем Джарабуба йӗритаврах хупӑрласа илнӗ. Куфра оазисӗсен районӗнче те ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Англин мотомеханизированнӑй войскисен колонни, тесе каланӑ Итали сводкинче, Куфра оазисӗсем патӗнче итальянецсен позицийӗсем патне пыма хӑтланнӑ, анчах ӑна каялла хӑваласа янӑ. Германи авиацийӗ хӑйӗн ӗҫне, тӗпрен илсен, Бенгази йӗритаврашӗнче туса пырать. Германи бомбардировщикӗсен соединенийӗсем, тесе пӗлтернӗ Германи сводкинче, Бенгази порчӗ ҫине пырса тапӑннӑ, унта тӑракан карапсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Суту-илӳ тумалли икӗ пысӑк карап ҫине бомбӑсем тӗл ӳкнине палӑртнӑ.

Италири «Пополо д'Италиа» хаҫат Ҫурҫӗр Африкӑри вӑрҫӑ ӗҫӗсем ҫинчен ҫапла ҫырать: англичансем пысӑк вӑйсемпе усӑ курнипе ҫитӗнӳсем тӑваҫҫӗ, вӗсен вӑйӗсем итальянецсеннинчен хӑватлӑрах тата тӗрлӗ маневрсене те лайӑхрах тӑваҫҫӗ.

Хӗвелтухӑҫ Африкӑра ҫапӑҫусем пуринчен ытларах Кӑнтӑр Абиссинире, итальянецсен укреплени туса ҫирӗплетнӗ Мега ятлӑ пункчӗ (Кени чиккинчен 60 километра яхӑн) таврашӗнче тата Джуба юханшывӗн районӗнче (Итали Сомалийӗ) пынӑ. Итали сводкинче кӑтартнӑ тӑрӑх, Англи войскисем Джуба юханшывӗн анат вӗҫӗнче пит хаяр атакӑсем тума пуҫланӑ, вӗсем ҫав шыв урлӑ каҫма хӑтланаҫҫӗ. Тан кӳлли таврашӗнче Абиссини партизанӗсем ҫапӑҫаҫҫӗ. Кӑнтӑр-Африка авиацийӗ партизансене пулӑшать. Вӑйлӑ ҫапӑҫусем хыҫҫӑн, тесе пӗлтерет Рейтер агентстви, итальянецсен Мегри гарнизонӗ Кӑнтӑр-Африка войскисене парӑннӑ, итальянецсене 600 ҫынна тыткӑна илнӗ, ҫавӑн пекех артиллери орудийӗсемпе тупӑсене те чылай туртса илнӗ.

Эритрейӑра авиаци активлӑхӗ палӑрать. Итали самолечӗсем англичансен колоннисемпе войскисем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Англи авиацийӗ итальянецсен хӗшпӗр пункчӗсем ҫине пырса тапӑннӑ. Албанире, тесе пӗлтерет Рейтер агентствин спецкорӗ, Греци войскисем февралӗн 19-мӗшӗнче ҫурҫӗрти фронтра нумай пунктсенче ҫӗнӗрен ҫитӗнӳсем тунӑ. Греци войскисем Девол юханшывӗ патӗнчи секторта итальянецсен позицийӗсене татнӑ. Шкумба юханшывӗн айлӑмӗнче итальянецсем, хаяр ҫапӑҫура пулнӑ хыҫҫӑн, ерипен каялла чакаҫҫӗ. Грецирен официальнӑй йӗркепе пӗлтернӗ тӑрӑх, Албанири фронтри положени ҫакӑн пек: центральнӑй фронтра Греци войскисем наступлени тунӑ хыҫҫӑн 1.800 высотара итальянецсен позицийӗсене туртса илнӗ. Фронтӑн ҫурҫӗрти секторӗнче ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ-ха. Грексем темиҫе яла илнӗ. Греци авиацийӗ, тесе пӗлтерет Югославири «Политика» хаҫатӑн корреспонденчӗ, Итали войскисен колоннисем, ҫавӑн пекех тӗрлӗрен ҫар объекчӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

Англи фронтӗнче Германи авиацийӗн активлӑхӗ палӑрать. Германи бомбардировщикӗсен соединенийӗсем, тесе каланӑ Германи сводкинче, Центральнӑй Англири аэродромсем тата Шотландири промышленность сооруженийӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Февралӗн 20-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Германи самолечӗсем Лондонри, Плимутри, Чатамри, Портлендри тата Суэнсири ҫар объекчӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

Германи самолечӗсем Англин Хӗвелтухӑҫ тата кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫ районӗнче Англи суднисен караванӗсене атакӑланӑ.

Англи авиацийӗн соединенийӗ, тесе пӗлтерет Рейтер агентстви, Брестри тинӗс-ҫар бази тата Калери доксем ҫине пырса тапӑннӑ.

Февралӗн 20-мӗш. (ТАСС)

Антонеску правительствин мероприятийӗсем

БУХАРЕСТ, февралӗн 20-мӗш. (ТАСС). Пур хаҫатсем те Антонеску генералӑн декретне пичетлесе кӑларнӑ, ҫав декрет тӑрӑх Румынири паллӑ капиталистӑн Николай Малаксӑн хӗҫпӑшалсем, локомотивсем тӑвакан тата ытти мӗнпур завочӗсем те государство аллине куҫаҫҫӗ. Декретра ҫапла каланӑ: ҫав ҫӳлте асӑннӑ предприятисен акцийӗсенчен 50 проценчӗ, предприятисен хуҫине нимӗн чухлӗ тӳлемесӗрех, государство пурлӑхӗ пулса тӑраҫҫӗ; юлашки 50 проценчӗшӗн заводсен хуҫине тӳлеҫҫӗ.

Декретра каланӑ тӑрӑх, Малакс завочӗсем заказсенчен 98 процентне государствӑран илсе тӑнӑ.

Декретра ҫапла каланӑ: Румынири национальнӑй банкӑн даннӑйӗсем тӑрӑх, Малакс предприятийӗсем локомотивсем тума заказсем йышӑннӑ чухне 236 процент услам илнӗ, автомоторсем тума заказсем йышӑннӑ чухне тата ремонт тунӑшӑн — 866 процент тата вооружени хатӗрӗсенчен — 910 процент услам илнӗ.

Хӗрлӗ Ҫарӑн Центральнӑй музейӗнче

Алӑпа ывӑтмалли гранатӑсем, бутылка еверлӗ бомбӑсем, сӑнӑ, кинжал кантӑк айӗнче тусанран сыхланса выртаҫҫӗ,—ҫак хӗҫпӑшалсене большевиксен партийӗ чӗннипе рабочисем 1905 ҫулта самодержавине хирӗҫ кӗрешме туса хатӗрленӗ. Полиципе жандармери тата охранка хытӑ хӗсӗрленине пӑхмасӑрах, большевиксем пролетариллӗ революцин хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсен пирвайхи пуҫламӗшӗ пулса тӑнӑ рабочисен ҫар отрячӗсене организациленӗ,—ҫав ӗлӗкхи вӑхӑта аса илтереҫҫӗ музей экспоначӗсем. Вӑтӑрпиллӗк ҫул ӗлӗкрех ҫырнӑ документа вулатӑн та тӗлӗнетӗн: унӑн содержанийӗ пирӗн вӑхӑта ҫавтери ҫывӑх!

Рабочисен ҫар дружинин уставӗнчи параграфсенчен пӗринче ҫапла каланӑ:

«Отряд ҫапӑҫнӑ вӑхӑтра е пӗр-пӗр служба ӗҫне тунӑ вӑхӑтра организатор командир пулса тӑрать, вӑл мӗн хушнине отрядри кашни дружинникӑн нимӗн туртӑнса тӑмасӑр пӑхӑнас пулать».

Ҫакна 1905 ҫулта ҫырнӑ. Акӑ тата 1939 ҫулти сентябрь уйӑхӗнче Хӗвеланӑҫ Украинӑпа Хӗвеланӑҫ Белоруссире пулнӑ Хӗрлӗ Ҫар чаҫӗсене валли ҫырнӑ листовка:

«Командир приказӗ — Рабочисемпе Хресченсен Хӗрлӗ Ҫарӗнче чи аслӑ закон. Командир приказне тӗрӗссӗн пурнӑҫа кӗртме пӗтӗм вӑя хурар!

Дисциплинӑна пӑсакансем, паникерсем, хӑравҫӑсем валли пирӗн ретре вырӑн ҫук».

Анлануллӑ, хурҫӑ пек ҫирӗп дисциплина, революци ӗҫне пӗтӗм чунтан парӑнни, Ленин—Сталин парти ӗҫӗшӗн пурнӑҫа пама та хатӗр пулни—акӑ мӗн ҫинчен калаҫҫӗ музейри экспонатсем—Российӑри пӗрремӗш революци вӑхӑтӗнчисем те, совет влаҫне тунӑ вӑхӑтрисем те, граждӑн вӑрҫи чухнехисем те, паянхи кунхисем те.

«12 сехетре кӑнтӑрла «Вулкан» заводри пур рабочисем те Смольнӑй институтa пырса, совет влаҫӗн распоряженине тӑчӗҫ. Паян вӗсем пурте фронта каяҫҫӗ».

1918 ҫулти февралӗн 25-мӗшӗнче тухнӑ «Красная газета» хаҫатра касса илнӗ, вӑхӑт иртнӗҫемӗн сарӑхса кайнӑ ҫак сыпӑк, нумаях пулмасть — Хасан патӗнчи, Халхин-Гол патӗнчи паттӑр ҫапӑҫусем хыҫҫӑн, Хӗвеланӑҫ Украинӑпа Хӗвеланӑҫ Белоруссири тӑван халӑхсене ирӗке кӑларнӑ хыҫҫӑн, финн белогвардейщинине ҫӗмӗрсе тӑкнӑ хыҫҫӑн музее лекнӗ запискӑсемпе, заявленисемпе, дневниксемпе пӗр вӑхӑтра ҫырнӑскер пекех туйӑнать.

«Халӗ ҫапӑҫӑва каятӑп,—ҫырать белофинсемпе кӗрешнӗ чухне кӗҫӗн лейтенант Трушевский ВКП(б) кандидатне илме ыйтса ҫырнӑ заявленийӗнче. — Сталин юлташ спасибо каламаллах вирлӗн ҫапӑҫатӑп».

Ҫак пӗтӗм чӗререн каланӑ сӑмахсене вуланӑ хыҫҫӑн, музее пынӑ ҫын Трушевские ҫапӑҫура хӑюллӑ та паттӑр пулнӑшӑн орденпа наградӑланине пӗлсе савӑнать.

Пирӗн умра тепӗр заявлени выртать, ӑна ҫапӑҫура хӗрӳллӗ вӑхӑтра ҫырнӑ, Халхин-Гол патӗнче атакӑна каяс умӗн кӗҫӗн командир Черненко ҫапла сӑмах парать:

«ВКП(б) кандидачӗн аслӑ ятне илме тивӗҫлӗ пулнине эпӗ хамӑн практикӑллӑ ӗҫпе кӑтартса паратӑп». Сталин ячӗпе паттӑр боец ҫапӑҫӑва кӗнӗ. Анчах тӑшман пульли герой пурнӑҫне татнӑ... Унӑн ҫырунӗ тӑван ҫӗршывшӑн кӗрешӳре нимӗнле йывӑрлӑх умӗнче те хӑраса тӑман совет ҫыннисене мухтаса вулатӑн.

Акӑ, заводра мар шӑратса тунӑ чугун тупӑ, унпа 1919 ҫулта Алтайри партизансем белогвардеецсен пароходӗсем ҫине пенӗ,—ку ӗнтӗ ӗлӗкхи истори. 1939 ҫулти сентябрь уйӑхӗнче 30 минута хушши пӗччене х белополяксен 100 ҫыннине хирӗҫ персе тӑрса, аманнӑ юлташне ҫӑлса хӑварнӑ красноармеец-пулеметчик Пронин фотографийӗ,—ку ӗнтӗ хальхи кунсенчи событи. Анчах пирӗншӗн икӗ экспоначӗ те хаклӑ, мӗншӗн тесен вӗсем хамӑрӑн тӑван ҫӗршыва сыхлакан совет ҫынни мӗнле паттӑр ӗҫсем тума пултарнине нимӗнле сӑмахран та лайӑх кӑтартса параҫҫӗ.

Пирӗн Хӗрлӗ Ҫар хаяр та йывӑр шкул витӗр тухрӗ, сахал мар тӑшмансен унӑн хӗҫпӑшалӗн вӑйне тутанса пӑхма тивнӗ. Музее пухнӑ трофейсем ҫакӑн ҫинчен калаҫҫӗ. Вырӑн сахал пирки кунта эпир вӗсен пысӑк мар пайне ҫеҫ куратпӑр. Кашни залра тӑшмансен тӗрлӗ тӗслӗ ялавӗсем ҫыххи-ҫыххипе ҫакӑнса тӑраҫҫӗ: кунта басмачсен ҫурҫаланса пӗтнӗ тӗссӗр ялавӗ те, Польша ҫарӗн полкӗсенчен пӗрин капӑр ялавӗ те пур, ун ҫинче «ырӑлӑх тата отечество» тесе ҫырни халӗ кулӑшла туйӑнать. Музейӗн кашни ирӗк кӗтесне пирӗн чаҫсем ҫапӑҫура илнӗ тупӑсене, хӗҫпӑшалсене, снарядсене пухса хунӑ, вӗсене капитализмлӑ тӗрлӗ ҫӗршывсенчи фирмӑсем туса кӑларнӑ. Капитализмлӑ государствӑсем ҫаксене йӑлтах пире хирӗҫ вӑрҫма хатӗрленӗ. Кунта эпир капитализмлӑ йӗритавралӑхра пирӗн ҫӗршывӑн яланах хатӗр пулмалли ҫинчен, хамӑрӑн хӗҫпӑшала яланах ҫивӗч тытасси ҫинчен Сталин юлташ кӑтартса панисем ҫавтери тӗрӗс пулнине уҫҫӑнах куратпӑр.

Музей залӗсенчен пӗринче 1918—1922 ҫулсенчи граждӑн вӑрҫипе интервенци схемине кӑтартнӑ. Экскурсие пынӑ ҫынсем ун умӗнче уйрӑмах нумайччен чарӑнса тӑраҫҫӗ. Ҫамрӑк Совет республики, хӑйӗн мӗнпур вӑйне мобилизацилесе, тӑшмансем йышлӑн тапӑннинчен сыхланнӑ чухнехи йывӑр ҫулсем аса килеҫҫӗ.

Стена ҫинче Ленин пур фронтсемпе те ҫыхӑну тытнине кӑтартса паракан схема ҫакӑнса тӑрать. Республика столицинчен тӗрлӗ еннелле Ленин кӑтартса панисене, вӑл панӑ директивӑсене, чӗнсе каланисене, мухтаса, юратса, пулӑшса каланисене кӑтартса паракан темӗн чухлӗ йӗрсем тухаҫҫӗ. Совет влаҫӗн тӑшманӗсене хирӗҫ пынӑ пысӑк кӗрешӳве Сталин юлташ ертсе пынине музейӗн кашни пайӗнче тенӗ пекех кӑтартса панӑ.

Акӑ, Владимир Ильич янӑ телеграмма. Унта вӑл Сталинпа Дзержинские хӗвелтухӑҫ фронтне ҫирӗплетес ӗҫе хӑйсем ҫине илме ыйтать.

Акӑ, Петроградa сыхлас ӗҫе организацилес тӗлӗшпе тата хӗвеланӑҫри пӗтӗм фронта ҫирӗплетес тӗлӗшпе васкавлӑ ӗҫсем тума И. В. Сталина панӑ мандат. Казмичев художникӑн «И. В. Сталин Петроград фронтне каяс умӗн В. И. Ленин патӗнче» ятлӑ картини те ҫак вӑхӑтах аса илтерет. Владимир Ильич Сталин юлташпа сывпуллашса, чи ответлӑ ӗҫ шанса панӑ тусӗн аллине хытӑ чӑмӑртать.

Акӑ, Сталин юлташ Деникина ҫӗмӗрсе тӑкма тунӑ гениллӗ плана кӑтартакан стенд. Хӗрлӗ стрелка Сталин планӗ тӑрӑх пирӗн чаҫсен тӗп вӑйӗсем тӑшмана ӑҫтан пырса ҫапнине кӑтартать, ҫак план тӑрӑх вара тӑшмана йӑлтах ҫӗмӗрсе тӑкнӑ. Музее пынӑ ҫын стенд ҫинче урлӑ туртса хунӑ районсене курать,—ку вӑл предатель Троцкин сутӑнчӑкла планӗ,—ӑна Сталин юлташ вӑхӑтра тӑрӑ шыв ҫине кӑларнӑ.

Аҫта хӑрушлӑх пысӑк—ҫавӑнта янӑ парти тата Ленин Сталин юлташа. Сталин ертсе пынипе, пролетарнатӑн пултаруллӑ полководецӗсем: Фрунзе, Ворошилов, Тимошенко, Буденный, Кулик т. ыт. ертсе пынипе, Хӗрлӗ Ҫар граждӑн вӑрҫи ҫулӗсенче ӗмӗр манми мухтав илчӗ.

Врангеле ҫӗнтернӗ хыҫҫӑн Ленин ҫапла ҫырнӑ:

«...Ҫар специалисчӗсемпе авторитечӗсем нимӗнле майпа илме ҫук тесе шутлакан укрепленисене ҫӗнсе илсе, Хӗрлӗ Ҫар тӗлӗнмелле паттӑр ӗҫ турӗ».

Врангельпе кӗрешни ҫинчен калакан пайра юлашкинчен Ленин ҫапла ҫырнине вулатӑн та, белофинсемпе кӗрешни ҫинчен калакан материалсене кӑтартнӑ зала кӗрсен вӗсем хӑйсемех аса килеҫҫӗ. Капитализмлӑ чи пысӑк державӑсем активлӑ пулӑшнипе тунӑ «Маннергейм линине» никам илеймӗ, никам ҫӗнтереймӗ лини тесе шутланӑ. Пирӗн ҫурҫӗр-хӗвеланӑҫри чикӗсем, уйрӑмӑнах Ленинград хули пысӑк хӑрушлӑх умӗнче пулнӑ.

Анчах халӗ «Маннергейм линине» аркатса тӑкнӑ. Хӗрлӗ Ҫар ку хутӗнче те ҫӗнтерчӗ. Музее илсе пынӑ тимӗр арматурӑллӑ бетон катӑкӗсем, броньлӗ щит татӑкӗсем, гранит юпасене, касса тӑкнӑ вӑрмана, танксене чарма умне пысӑк каналсем алтса тунӑ чул хӳмесене кӑтартакан фотографисем тӑрӑх—пур экспонатсем тӑрӑх та Карельски перешеекра ҫапӑҫнӑ пирӗн мухтавлӑ пехотинецсем, танкистсем, артиллеристсем, летчиксем, связистсем, мӗнпур боецсем, командирсемпе политработниксем мӗн тери пысӑк йывӑрлӑхсене ҫӗнсе илнине уҫҫӑнах курма пулать.

Музейре пулнӑ хыҫҫӑн кашни ҫын кунтан никам ҫӗнтереймӗ, Ленин — Сталин партийӗ ертсе пынипе кунсерен хӑйӗн хӑватне ӳстерсе, хӑйӗн ӑсталӑхне ҫивӗчлетсе пыракан, кирек мӗнле тӑшмана та ҫапса аркатма хатӗр тӑракан Хӗрлӗ Ҫарпа хавхаланса, савӑнса тухать. Пролетарнатӑн аслӑ полководецӗ М. В. Фрунзе 1925 ҫулта ҫуллахи вӑхӑтра ССР Союзӗнчи Советсен III съездӗнче каланӑ сӑмахсем аса килеҫҫӗ:

«...Камӑн та пулин совет ҫурчӗн вӑй-хӑватне штыкпа сӑнаса пӑхас килсен, ҫак сурта аркатассинчен ытла ун ҫумне ҫӗнӗ совет ҫурчӗ туса лартасси нумай ҫӑмӑл пулнине Хӗрлӗ Ҫар кӑтартса парӗ».

Халӗ Сталинла пятилеткӑсен ҫулӗсенче Хӗрлӗ Ҫар темиҫе хут ӳссе ҫирӗпленсе, хӑватлӑ та тӗреклӗ вӑй пулса тӑнӑ вӑхӑтра ҫак сӑмахсем пушшех те хытӑ янӑраҫҫӗ.

И. ВЕРХОВЦЕВ

Политпросвет учрежденисен ĕçне лайăхлатассишĕн

Сутĕç работникĕсен республикăри канашлăвĕ вулав çурчĕсемпе клубсен тата библиотекăсен ĕçне лайăхлатма кирли çине хытă асăрхаттарса хăварчĕ. Вĕсем ялти политикăллă-массăллă ĕçсен центрĕсем пулмалла.

Мĕнле ĕçлеççĕ-ха политпросвет учрежденисем Хĕрлĕ Чутай районĕнче? Кун çинчен пирĕн корреспондент çапла çырса пĕлтерет:

«Атнарти колхоз клубĕ лайăх ĕçсем чылай туса пырать. Клубра докладсем, спектакльсем пулаççĕ, агрокружок ĕçлет, стена хаçачĕ тухса тăрать. Кунтах çамрăксен пухăвĕсем тата колхоз бригадирĕсен канашлăвĕсем пулса иртеççĕ.

Пуçламĕш парторганизаци клуб лайăх ĕçлетĕр тесе тăрăшать. Атнарти учительсем клуб ĕçне активлă хутшăнаççĕ.

Тури Çĕрпÿкассинчи вулав çурчĕ те лайăх ĕçлет. Вулав çуртне учительсем пулăшаççĕ. Тури Çĕрпÿкассипе Анат Çĕрпÿкассинче юлашки кунсенче единоличниксем 13 хуçалăх колхоза кĕнĕ.

Атнарта колхоз клубĕн заведующийĕ пулса Марков юлташ тата Тури Çĕрпÿкассинче избачра Скворцов юлташ виç-тăват çул хушши улшăнмасăр ĕçлеççĕ. Вĕсем хăйсен ĕçне юратса туса пыраççĕ. Çавăнпа ĕнтĕ вĕсен ĕçĕ ăнса пырать.

Анчах районри вулав çурчĕсем нумайĕшĕ япăх ĕçлеççĕ-ха. Мишеркассинчи (избач Трофимов юлташ) тата Купешри (избач Варевкин юлташ) вулав çурчĕсене валли кăçал хаçат-журнал та çырăнса илмен. Ку ялсенче пуçламĕш парторганизацисем те пур, анчах вĕсем чи кирлĕ ĕç çине темшĕн çаврăнса пăхмаççĕ.

Чурпайри вулав çурчĕ, вутă çуккипе, хĕлĕпех шăнса ларать. Испуханра 1940 çул хушшинче избача ултă хутчен улăштарнă. Паллах ĕнтĕ, вулав çурчĕ кунта нимĕн те тумасть.

Политпросвет учрежденисем хисеплĕ вырăнта пулмалла» **(Е. С. Петухов).**

Красноармейский районра та вулав çурчĕсем япăх ĕçлеççĕ.

«Типçырма ялсоветĕнчи ялсенче, — тесе çырать пирĕн корреспондент, — клубсем лартнă, ялсоветĕ çумĕнче те вулав çурчĕ тата библиотека пур. Анчах избач Дмитриев юлташ колхозниксемпе колхозницăсем тата çамрăксем хушшинче нимĕнле ĕç те туса пымасть».

Халăх хушшинчи политикăллă-массăллă ĕçе пирĕн парти пысăк вырăна хурать. Пуçламĕш парторганизацисемпе ВКП(б) райкомĕсен халех ĕçе тытăнса, политпросвет учрежденисен ĕçĕсене лайăхлатса ямалла. Клуб заведующийĕ е избач пулса ĕçлеме халăх хушшинчи ĕçе юратакан тата хастарлă çынсене уйăрмалла.

Клуб ĕçне ертсе пымаççĕ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Район центрĕнчи клуба кашни каçах çынсем йышлăн пухăнаççĕ. Унта вĕсем вăхăта усăллă ирттерес тата хăйсен культурлăхне ÿстерес ĕмĕтпе пыраççĕ.

Чăнах та, клуб ĕççыннисен кану вăхăтне усăллă ирттерме пулăшакан культура вучахĕ пулса тăрать. Район центрĕнчи клубсем ку тĕлĕшпе уйрăмах пысăк вырăнта тăраççĕ. Вĕсем хăйсен паха опычĕсем тăрăх ялсенчи клубсене, вулав çурчĕсене тата библиотекăсене пулăшса пымалла. Çакна тума май пур. Мĕншĕн тесен район центрĕнче культурăллă вăй çителĕклĕ.

Анчах, Красноармейский районра ĕçсем пачах урăхла. Кунта клуб ĕçĕсемпе интересленекен çук темелле.

Район центрĕнче ĕçлекенсем чылайранпа спектакльсем лартма хатĕрленеççĕ. Ку ĕçе пуçарса пыракан çук пирки хатĕрленнĕ пьесăсене те лартса паман. Клуб заведующийĕ Васильев хăйĕн ĕçĕшĕн ответлă мар.

Клубра хуçа çук пекех, икĕ эрне ĕнтĕ хупă тăрать. Уçсан та унта ларма май çук. Сивĕ. Урайсем таса мар.

Партипе комсомолăн районри организацийĕсен, райçутĕç пайĕн клуб ĕçĕсем çине тивĕçлипех çаврăнса пăхмалла. Клуб ĕçне йĕркелесси пĕтĕмĕшпех вĕсенчен килет.

П. Яковлев.

Иртнĕ çулти çитменлĕхсене шута илни кирлĕ

1940 çулта республикăра чылай районсем ялхуçалăх продуктисем хатĕрлес плансене ăнăçлăн тултарчĕç. Кувакино, Вăрмар тата ытти районсем те тĕп заготовкăсен планĕсене пĕтĕмĕшпех тултарнă. Çав хушăрах уйрăм районсем заготовка планĕсене тултарас енĕпе пачах çителĕксĕр ĕçленине пула республикăна каялла туртса пычĕç. Çавăн пек начар ĕçленисен шутне Куславкка, Хĕрлĕ Чутай, Октябрьский, Пăрачкав районĕсем кĕреççĕ. Иртнĕ çул вăл районсем государствăна аш-какай тата сĕт-çу тăратмалли çулталăк планĕсене мĕнпурĕ те 80—90 процент кăна тултарнă. Аш-какайпа сĕт-çу поставкисен планĕсене тултарасси уйрăмăнах единоличниксен тата колхозник хуçалăхĕсем енĕпе çителĕксĕр пулса пырать.

Апла пулин те, районсенчи заготовка енĕпе ĕçлекен организацисем иртнĕ çулти çитменлĕхсене халĕ те шута илмен. Заготовка ĕçне вăйлатас вырăнне ку ĕç хăшпĕр районсенче вăйсăрланнă. Ана çак тĕслĕхсенчен те аван курма пулать. Хĕрлĕ Чутай районĕ, аш-какайпа сĕт-çу поставкин иртнĕ çулти планне тултарманскер, кăçал та хăйĕн ĕçне вăйлатма тăрăшмасть. Район февралĕн 10-мĕш тĕлне аш-какай обязательствин пĕрремĕш квартал планне 39 процент, сĕт-çу поставкин планне 42,8 процент, Пăрачкав районĕ аш-какай планне 6 процент, сĕт-çу поставкине 4,8 процент çеç тултарчĕç.

Чылай районсенче аш-какайпа сĕт-çу поставкин обязательствине алла парассине государство умĕнчи обязательствăсене тултарассипе тата массăллă ăнлантару ĕçне вăйлатассипе çыхăнтарман. Государствăна пама уйăрнă выльăхсене самăртма тăратассине тата ушкăнпа пĕрлешсе государствăна выльăхсем илсе парассине вырăнсенче пачах çителĕксĕр организациленĕ. Районсенчи хатĕрлев организацийĕсен Чăваш АССР Совнаркомĕ государствăна пама уйăрнă выльăхсене малтан обязательно самăртма тăратасси çинчен 1941 çулти январĕн 4-мĕшĕнче йышăннă постановленине пурнăçа кĕртсе пырассишĕн вăхăтран-вăхăта мар, куллен кĕрешни кирлĕ. Ку тĕлĕшпе хăшпĕр районсенче плансем туса хатĕрленисĕр пуçне урăх нимех те туни курăнмасть, вăл плансене пурнăçа кĕртсе пынипе интересленмеççĕ. Çавна пула ĕнтĕ Пăрачкав районĕнчи 41 колхозран 22 колхозĕнче халиччене аш-какай шучĕпе государствăна памалли выльăхсене уйăрса вĕсене самăртма тăратман. Çав хушăрах Пăрачкав районĕнче 25 колхозăн 1939—1940 çулсемшĕн недоимкăсем пур. Сăмахран, «Красный Восток» колхоз 47 центнер, «Большевик»—34 центнер, «Правда»—23 центнер, Карл Маркс ячĕпе тăракан колхоз—39 центнер иртнĕ çулсемшĕн парса татман. Паллах, районри организацисен çак çулте асăннă колхозсене иртнĕ çулти недоимкăсене çитес çывăх кунсенчех парса татма практикăллă пулăшу пани кирлĕ.

Иртнĕ çулти пекех аш-какайпа сĕт-çу поставкине тултарас енĕпе единоличник хуçалăхĕсем, колхозниксен хуçалăхĕсем юлса пыраççĕ. Сĕнтĕрвăрри районĕнче (райуполнаркомзаг Яруков) январь уйăхĕнче государствăна сĕт леçсе паракани районĕпе те пĕр единоличник тата тепĕр колхозник çеç пулнă. Рабочисемпе служащисем пĕр литр та сĕт паман. Кун пек тĕслĕхсем Элĕк, Вăрмар, Пĕпреç, Куславкка, Кувакино тата ытти районсенче те пулнă. Ку ĕнтĕ çак çулте асăннă районсенчи уполнаркомзагра тата маслозаводсенче ĕçлекен работниксем хăйсен обязанноçĕсем çине ответсăр пăхни çинчен калать. Паллах, çакăн пек йĕркесĕрлĕхе малашне чăтса тăма çук. Районсенчи хатĕрлев организацийĕсен январь уйăхĕнче пулнă çитменлĕхсене халех тÿрлетес пулать. Кăна пурнăçа кĕртес пулсан, ялти активпа ытларах çыхăнса ĕçлемелле. Аш-какайпа сĕт-çу поставкин пĕрремĕш квартал планне тата иртнĕ çулти недоимкăсене те пĕтĕмĕшпех тултармалла. Кашни районăн иртнĕ çулта пулнă çитменлĕхсене тĕплĕн шута илсе, малашне вăл çитменлĕхсене пачах тума юрамасть. Хатĕрлев ĕçĕпе пĕтĕмĕшле мар, кашни хуçалăха уйрăмăн пĕлсе тăрса конкретлăн ертсе пырас пулать.

Д. МИТЬКОВ.

Малта пыракан цех

«Труженик» завод коллективĕ Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци уçăлнă тĕле пĕрремĕш квартал планне 60 процент тултарма обязательство илнĕ пулнă. Çак обязательствăна уйрăм цехсемпе сменăсем срокчен тата ытлашшипех тултарчĕç. Ку шута уйрăмăнах Михайлова юлташ ертсе пыракан катка-пичке тăвакан цех кĕрет. Вăл январь уйăх планне 175 процент тултарса чи малти рете тухрĕ.

Цех коллективĕ февраль уйăхĕнче те начар мар ĕçлет. Ăмăртăва сарса пынă май, вăл кашни кунах плана 150—180 процент тултарса ĕçлет, çитес кунсенчех уйăх планне вĕçлет.

Уйрăм стахановецсемпе стахановкăсем ĕç тухăçлăхне хăпартсах пыраççĕ. Акă, бондарьсем Ялфутин, Игнатьев т. ыт. юлташсем нормăна икшер хут ирттерсе тултараççĕ. Вĕсем февраль уйăх планне тултарнă та ĕнтĕ.

Çĕмĕрле. **(Хамăр корр.).**

Награда хавхалантарать

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин Комитечĕ «Мăрат» колхоза иккĕмĕш степеньлĕ дипломпа, пиллĕк пин тенкĕ укçа тата мотоцикл парса наградăларĕ.

«Мăрат» колхоз çак юлашки виçĕ çул хушшинче вăтам шутпа гектартан 17 центнер ытла тĕштырă туса илнĕ. Ку çитĕнĕве колхоз агротехникăллă мероприятисене тĕрĕс тата вăхăтра пурнăçа кĕртсе пынипе тунă. Колхозра ĕç дисциплини çирĕп.

Награда илнĕ ятпа çак кунсенче колхозниксен пухăвĕ пулса иртрĕ. Колхозниксем кăçалхи çул кашни гектартан вăтам шутпа 20 центнертан кая мар тĕштырă пуçтарса илме сăмах пачĕç.

Колхозниксем хăйсем çине илнĕ обязательствăсене пурнăçласа пыраççĕ. Ку вăхăтчен уя тислĕкпе юшкăн тăпри 1780 лав кăларнă, 115 пăт кĕл пухнă, 20 центнер фосфорит çăнăхĕ, 9 центнер сульфат аммоний кÿрсе килнĕ. Вăрлăхсем хатĕр.

МИХ. ЯКОВЛЕВ.

Финанс ĕçĕнче малта пыракансем

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Партин XVIII конференцийĕ ячĕпе пыракан социализмлă ăмăртăва 20 финагент, 3 налог агенчĕ, 3 госстрах инспекторĕ тата 25 ялсовет председателĕ хутшăнчĕç. Вĕсем пĕрремĕш кварталти плана конференци уçăлнă кун тĕлне 70 процент тултарма обязательство илнĕччĕ. Çак обязательствăна пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе чылай ялсоветсем тăрăшса ĕçлерĕç.

Пĕрремĕш кварталти плана Типçырма ялсоветĕ 111,7 процент, Супар ялсоветĕ 92,6 процент, Тĕрер ялсоветĕ 92,2 процент, Çавалçырма ялсоветĕ 82,3 процент тултарнă.

Госстрах инспекторĕсенчен Никитин юлташ малта пырать. Вăл квартал планне 101 процент тултарнă. Район тăрăх илсен, финанс планне февралĕн 10-мĕшне 64,7 процент тултарнă.

П. Майоров.

Чăвашсен педагогика институтĕнче 4-мĕш курсра вĕренекен студентка-отличница **О. И. Николаева** юлташ. Лайăх вĕреннĕшĕн вăл сталинла стипенди илсе тăрать.

К. Бабаев фото-ÿкерчĕкĕ.

Хĕрлĕ Çар кунĕ умĕн

ÇĔМĔРЛЕ. **(Хамăр корр.).** Предприятисемпе учрежденисенче Хĕрлĕ Çар XXIII çул тултарнă куна тимлĕн хатĕрленме пуçларĕç. Древкомбинатпа «Большевик» заводри комсомолецсем Хĕрлĕ Çар кунне производствăра лайăх ĕçленипе, оборонăпа физкультура ĕçне лайăхлатнипе кĕтсе илессишĕн кĕрешеççĕ.

Цехсенче агитациллĕ-массăллă ĕç сарăлса пырать. Агитаторсемпе беседчиксем Хĕрлĕ Çар кунĕ çинчен каласусем туса ирттереççĕ.

Ку тĕлĕшпе çак кунсенче предприятисемпе учрежденисенчи агитаторсемпе парткабинет ятарласах семинар туса ирттерчĕ.

* * *

ЕТĔРНЕ. Районри предприятисенче, учрежденисенче, колхозсенче тата шкулсенче Хĕрлĕ Çар 23 çул тултарнă куна ирттерме хатĕрленесси анлăн сарăлса пырать. Пур учрежденисенче те ку куна ирттерме плансем тунă.

Парткабинетра тата педучилищера Хĕрлĕ Çарпа Тинĕс-Çар Флочĕн çитĕнĕвĕсене кăтартакан выставкăсем организациленĕ.

ВКП(б) тата ВЛКСМ райкомĕсем ялсенче докладсемпе каласусем ирттерме районри активран 30 çын уйăрнă.

М. Иванов.

* * *

Чăвашсен Государство художество училищинче вĕренекен допризывниксем Хĕрлĕ Çар кунĕ тĕлне ГСО значокĕн нормисене пама хатĕрленеççĕ.

Училищера ГСО кружокĕ организациленĕ. Унта 22 допризывник вĕренеççĕ. Кружока врач Коханчик юлташ ертсе пырать.

П. Чичканов.

Профработниксен семинарĕсем

Вăрман касас тата сулăсем юхтарас ĕçри рабочисен профсоюзĕн Чăваш обкомĕ çĕнĕрен суйланă профработниксен квалификацине ÿстерес шутпа темиçе семинар туса ирттернĕ.

Кирере ĕç охрани комиссин председателĕсен тата обществăллă инспекторсен семинарĕ пулса иртнĕ.

Обществăллă инспекторсен семинарне Йĕпреçре те туса ирттернĕ.

Дагестанри юрă, музыка тата ташă ансамблĕ

Государствăн Дагестанри юрă, музыка тата ташă ансамбльне 6 çул каярах организациленĕ. Çакă вăл — хăйне майлă пĕртен-пĕр коллектив. Вăл 11 национальноçăн представителĕсенчен тăрать. Иртнĕ çул вăл 200 концерта яхăн панă, çÿлĕ тусем çинчи районсенче, каналсемпе çулсен строительствисенче пулнă. Февраль уйăхĕн вĕçĕнче ансамбль концертсем пама Ленинграда, Мурманска тата Карелс-Финн республикине тухса каять.

Çĕнелнĕ Хапăсра

Патша саманинче Хапăсри (Вăрнар районĕ) ĕçхресченĕсем, ытти мĕнпур ялсенчи пекех, тĕттĕмлĕхпе чухăнлăхра нуша тÿссе пурăннă. Ялти хресчен хуçалăхĕсенчен çурри ытла лашасăр, ĕнесĕр пулнă, нумайĕшĕ сурăх-качака тата чăх-чĕп те усрама пултарайман. Хутла пĕлекенсем ялĕпе те поп тата кулаксен ывăлĕсем кăна пулнă. Тĕттĕм халăха тĕрлĕрен чир-чĕрсем лутăрканă.

Ĕлĕкхи вăхăтра Хапăс чиркÿвĕ таврари 18 ял çыннисене хăйне пăхăнтарса тăнă. Кунсăр пуçне, Вăрнар çырми хĕррипче хĕрарăмсен монастырĕ ларнă. Ялта кулаксем, урядниксем, поп таврашсем халăх юнне ĕçсе пурăннă.

Çавăн пек пулнă ылханлă патша саманинче.

Октябрьти Социализмлă Аслă революци хыççăн Хапăспа Анаткас Хапăс ялĕнчи хресченсен пурнăçĕ те тĕпренех улшăнса çĕнелчĕ. Пирĕн аслă çулпуç тата тăван атте Сталин юлташ ертсе пынипе эпир пуян та культурăллă пурнăç турăмăр.

1927 çулта Хапăсра хресчен çамрăкĕсен шкулне уснăччĕ. Халĕ ĕнтĕ тулли мар вăтам шкул ĕçлет.

Анчах пирĕн ялта шкул валли ятарласа лартнă çурт пулман. Шкул çапаланчăк ларакан тăват-пиллĕк кивĕ çуртсенче вырнаçнăччĕ. Паллах ĕнтĕ, çавăн пек условире ачасене лайăх вĕрентме йывăр пулнă.

— Шкул валли çĕнĕ çурт лартса памалла!

Çак ĕмĕтпе пурăнатчĕç колхозниксем. 1939 çулти июнĕн 20-мĕшĕнче ялсовет президиумĕ хупăннă чиркÿ çуртне пăсса шкул валли çĕнĕ çурт лартма йышăнчĕ. Мана десятнике уйăрчĕç. Эпир вара хĕрÿллĕ ĕçе тытăнтăмăр. Çав вăхăтра халăх хушшинче ăнлантару ĕçне анлăн туса пытăмăр, мĕншĕн тесен чиркÿ çуртне пăсса шкул тăвассине хирĕç ĕçлекенсем те пулчĕç.

Халĕ ĕнтĕ вăл йывăрлăхсене çĕнтернĕ. Шкул валли çурт туса лартнă. Хапăспа Анаткас Хапăсри колхозниксен ачисем 1940 çулти сентябрĕн 2-мĕшĕнче таса та çутă, ăшă шкулта вĕренме пуçларĕç. Шкул çуртĕнче пиллĕк класс, учительсен пÿлĕмĕ тата физкультура залĕ пур,—ку зала 350 çын вырнаçать.

Кăçал тата Хапăсра пушар деповĕ, Анаткас Хапăсра колхоз клубĕ тума пуçланă. Пушар деповĕ çак кунсенчех хатĕр пулать. Колхоз клубне çитес майăн 1-мĕш тĕлне туса пĕтереççĕ,—клубра 250 çын вырнаçмалăх зал, библиотека, кĕнеке вуламалли пÿлĕм, киноустановка тата колхоз правленин валли уйрăм пÿлĕм пулать.

Тата Хапăсра кашни килех радио кĕртме хатĕрленнĕ. Юпасем лартса тухнă.

Кашни килтех радио пултăр тесе эпир питех те ĕмĕтленетпĕр.

Çĕнĕ шкул уçăнăранпа Хапăс ялсоветĕнчи шкула çÿреме тивĕçлĕ ачасем пурте—261 ача—пĕр сиктермесĕр шкула çÿреççĕ.

Тăлăх ачасем те шкул тулашĕнче ан юлччăр тесе, вĕсене эпир тумтирсем туянма пулăшрăмăр. Ачасенчен хăшĕ те пулин шкула пымасан, эпир çийĕнчех вĕсен ашшĕ-амăшĕсем патне килне кайса калаçатпăр е ялсовет исполкомĕн канцелярине чĕнетпĕр. Çапла сăнасах тăни чылай пулăшать, пирĕн ачасем пурте шкула йĕркеллĕ çÿреççĕ.

Анчах пирĕн Хапăс шкулĕнче пысăк çитменлĕх пур-ха: ачасем вĕренÿре ĕлкĕрсе пыни 85,5 процент кăна.

Ку çитменлĕх учительсем хушшинче шкулта ĕçлеме юрăхсăр çынсем пулнинчен килнĕ. Тивĕççĕрех учитель ятне илнĕ Козлов вĕрентме ÿсĕр е мухмăрла пынисем час-часах пулнă, ял хушшинче те вăл хулиганла ĕçсем тунă. Паллах ĕнтĕ, вăл йĕркеллĕ вĕрентме пултарайман. Халĕ Козлова учительрен кăларнă. Çитменне, шкул директорĕ Емельянов та шкула ÿсĕр пынисем пулнă,—ăна та директортан кăларчĕç.

Малашне пирĕн учительсем тăрăшарах ĕçлĕç, шкул ачисем пурте вĕренÿре ĕлкĕрсе пымалла тăвĕç, тесе шанса тăратпăр.

Хутпĕлменлĕхе пĕтерес ĕçе те эпир манмастпăр. Хутла вĕрентме тивĕçлисене пурне те вĕренĕве явăçтарнă. Вĕсене учительница Надеждина юлташ тата культармеецсем вĕрентеççĕ. Кăçалхи майăн 1-мĕш тĕлне вĕрентсе кăларатпăр.

Халăх сывлăхне сыхлас тĕлĕшпе те эпир маларах кайса пыратпăр. Çитес мартăн 1-мĕшĕнче Хапăсра фельдшер пункчĕ ĕçлеме пуçлать.

И. М. МАЙОРОВ.

Хапăс ялсовет исполкомĕн председателĕ. Вăрнар районĕ.

КИНО

„СУВОРОВ“

(Режиссерсем Пудовкинпа Доллер, сценарийĕ Гребнерăн, „Мосфильм“ кăларнă)

Вырăс хĕçпăшалне чапа кăларнă легендарлă полководец Александр Васильевич Суворов икĕ ĕмĕр ĕлĕкрех пурăннă. Вăл, 1729 çулта çуралнăскер, хăй ĕмĕрĕнчи мĕнпур вăрçăсенче пулнă. Суворов ертсе пыракан çарсем пĕр поражени те чăтман, вĕсем яланах çĕнтернĕ. Суворов пĕчĕк пÿллĕ, пăхма типшĕмскер, анчах калама çук пысăк хастарлă, нихçан ывăнма пĕлмен паттăр пулнă.

Суворов хăй вăхăтĕнчи полководецсенчен пуринчен те малти вырăна тухса тăнă. Вăл вăрçă наукине пуянлатнă. Суворов системи, калама çук çирĕп çар дисциплини тума хушакан система пулнипе пĕрлех, çав вăхăтрах демократиллĕ система пулнă. Çарăн тĕп вăйĕ—салтак пулса тăрать, çарăн пĕтĕм вăй-хăвачĕ салтаксенче тытăнса тăрать. Çапла шутланă Суворов. Вăл хăйĕн çарĕнче салтакшăн тăрăшассине, ăна тĕрĕс воспитани парассине, салтака чăтăмлă тата пуçарулла тăвассине хăйĕн ĕçĕнче чи малти вырăна хунă. Çавăнпа та Суворова хăйĕн çарĕ, унти кашни салтакĕ вĕçĕмсĕр юратнă, ăна атте тесе чĕннĕ.

Кивĕ феодаллă çар стратегийĕ—оборона шкулĕ пулнă. Суворов çĕнĕ стратеги шкулне—наступлени шкулне тунă. Ку стратегие Суворов шухăшласа кăна кăларман, вăл ăна практикăра — çапăçусенче тĕрĕслесе пăхнă. Суворовăн лозунгĕ çапла пулнă: наступлени, тăшмана çĕмĕрсе тăкса тĕпĕ-йĕрĕпе пĕтересси патне илсе пыракан наступлени. Çакна Суворов хăйĕн «Наука побеждать» ятлă трактатĕнче уççăн каласа панă. Суворовăн «Наука побеждать» ятлă трактачĕ паян кун та хăйĕн çивĕчлĕхне пĕтермен. Çак трактат вăрçă теорийĕ çинчен калакан пĕтĕм тĕнчери литературăра паян кун та хисеплĕ вырăнта тăрать.

Суворова хăйĕн системине пурнăçа кĕртме çăмăл пулман. Çĕнĕ шухăшсене хăюллăн ĕçе кĕртсе пырас çĕрте Суворов унчухне калама çук пысăк йывăрлăхсемпе тĕл пулнă.

Суворовпа Павел I патша тата унăн мула, йÿнĕ чапа сутăннă чурисем пĕрмаях хирĕçсе пурăннă. Суворов—ютçĕршыври тăшмансемпе кĕрешес çĕрте чаплă çĕнтерÿсем тăвакан вырăс халăхĕн легендарлă геройĕ кăна мар, вăл чи малтан Российăри халăхсен чи хаяр тăшманне, пĕтĕм Европа жандармне хирĕç—вырăс патшине хирĕç пĕр чарăнмасăр кĕрешнĕ çын пулнă.

Фильм Суворов пурнăçĕн юлашки тапхăрне кăтартса парать. Акă пирĕн умра ватă Суворов. Унăн сасси те ват çын сасси, анчах ăшшăн тата уççăн та витĕр куракан куçĕсем халичченхи пекех кулкаласа пăхаççĕ. Кайра сĕтĕрĕнсе пыракан, кивĕ йĕркене пăхăнакан генерал Лобанов-Ростовский çапăçăва пырса ĕлкĕреймен. Суворов хăйĕн «чудо-богатырĕсемпе» леш генерал мĕшĕлтетсе çитиччен поляксене çĕмĕрсе тăкнă та ĕнтĕ. Варшава çине кайма çул уçă. «Телейсĕр» генерал Суворов умĕнче намăсланать. Суворов куçпа шăтарать, сăмахпа сăхса илет. Тĕрĕслĕх ун енче.

Престол çинче—Павел I, Суворовăн вăрçă ĕçĕнчи çĕнĕ шухăшĕсене тÿсме пултарайман, айван тăн-пуçлă патша. Акă Суворовăн император патне донесенипе пынă икĕ полковникĕ патша умĕнче тăраççĕ. Вĕсене ытти патша салтакĕсенчен часах уйăрса илмелле, вĕсем çивĕтсĕр. Вĕсен çÿçĕсене укаласа кăтралантарман. Вĕсем Екатерина чухнехи çăмăл тумтирпе.

Павел çаксене курсан урса каять. Вăл Суворов полковникĕсене крепоçе хупма хушать. Патша çакăн пек мăшкăланине тÿсеймесĕр Тюрин полковник пĕрĕнет. Ăсран тухса кайнă патша полка: «В Сибирь... Марш...» тесе команда парать. Пĕтĕм çар чĕтресе ÿкет.

Суворов хăйĕн штабĕпе Тульчинора. Патша ун патне çарта çивĕтпе çÿреме тата авалхи тумтирсем тăхăнма хушакан устава пăхăнтарма эстафета янă. Суворов Павелăн уставне пăхăнма пултараймасть. Патшана пăхăнманшăн Суворова Кончанское ялне ссылкăна яраççĕ.

Ссылкăра Суворов вăхăта ахаль ирттермест. Вăл хăйĕн «Наука побеждать» ятлă чаплă кĕнекине çырать.

Суворовăн ячĕ Российăра кăна мар, пĕтĕм Европăра янрать. Патша çавна шута илмесĕр тăма пултараймасть. Пĕр çул иртсен (1798 çулта) вăл ăна каялла çар командующийĕ пулма чĕнет. Анчах Суворов патша условипе килĕшмест. Вăл «механизмсемпе» мар, çынсемпе командовать тăвасшăн.

Патшана пăхăнман Маршал каллех Кончанское ялĕнче. Пĕчченлĕхре асапланса пурăннине тÿсеймесĕр, вăл пĕр вăхăтра монастыре пăрахса кайма та шухăшласа пăхать.

Сасартăк Павелран Суворова, Англия тата Австрия сĕннипе, союзниксен çарĕпе командовать тума чĕнекен указ килет. Российăшăн, тăван çĕршывшăн Наполеон мĕнле хăрушлăх кÿме пултарнине Суворов часах ăнланса илет. Хăй тÿснĕ мăшкăла манса, вăл çула тухса каять. Суворов каллех çарта.

Çапла вара Италири легендарлă поход пуçланать. Тăватă уйăх хушшинче Суворов французсен чи лайăх генералĕсене çапса çĕмĕрет. Анчах, Париж çине каяс вырăнне, Австри сутăнчăкла ĕç тунине пула, унăн Швейцарире тăрса юлнă вырăс çарĕсене çăлма кайма лекет.

Çак калама çук йывăр похода Суворов тĕлĕнмелле чаплăн туса ирттерет. Хăйĕн нумай тата яланах ăнăçлă пулнă похочĕсене Суворов çакăнпа вĕçлет. Кунта Суворовăн «чудо-богатырĕсем» Чортов мост текен перехода штурмласа илсе, французсен темиçе хут нумайрах çарĕсене тĕпĕ-йĕрĕпе çĕмĕрсе тăкса, историре нихçан пулман çĕнтерÿ тунă. Çакăнпа пĕтет фильм.

«Суворов» ятлă кино-картинăна тăвакансем хăйсен умĕнче тăракан йывăрлăхсене ăнăçлăн çĕнтерсе, калама çук чаплă произведени тунă.

П. ВАСИЛЬЕВ.

Литература кружокĕнче

Шупашкарти 6-мĕш №-лĕ вăтам шкулта вĕренекенсем чăваш литературипе тата унăн писателĕсемпе питĕ интересленеççĕ. Иртнĕ уйăхра кунта литература кружокĕ органиациленĕ. Кружокра 70 ача тăраççĕ. Литкружока поэт-драматург Александр Кăлган ертсе пырать.

Нумай пулмасть кружок руководителĕ ачасене чăваш халăх поэчĕн Н. И. Шелебин пурнăçĕпе творчестви çинчен каласа кăтартрĕ.

Февралĕн 13-мĕшĕнче литкружок членĕсен тепĕр занятийĕ пулса иртрĕ. Кунта Кăлган юлташ С. Элгер поэтăн творчествипе пурнăçĕ çинчен тĕплĕн каласа пачĕ.

ПУЛНИ-ИРТНИСЕМ

Шупашкарти Госбанк çуртĕнчи столовăй заведующийĕ А. И. Чернов тата столовăй валли аш-какай илсе тăракан агент П. И. Лямасов суя счетсем тăратса бухгалтеринчен укçа илсе пурăннă. Çапла вĕсем Гремячево ялĕнчи Сергеев хушаматлă çынран 2050 тенкĕлĕх тата çав ялти Семякинăран 2650 тенкĕлĕх аш-какай илнĕ тесе, бухгалтерине счетсем тăратса 4700 тенкĕ укçа илнĕ. Тĕрĕссипе, Сергеевпа Семякинăран вĕсем нимĕнле аш-какай та илмен пулнă.

Мошенниксене Черновпа Лямасова арестленĕ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ БАЛАНС

Перво-Чебаковской артели „Ударник“.

Наименование статей баланса	Сумма На 1-ое января 1940 г.	Сумма На 1-ое января 1941 г.	Наименов и з статей баланса	Сумма На 1-ое января 1940 г.	Сумма На 1-ое января 1941 г.
I. Средства вне оборота			Фонды и резервы . .	11141,62	17239,90
Основные средства .	8829 99	24114,93	Долгосрочные кред.	16300	37300
Отвлеченные средства	8061,60	18152,54			
Итого средства вне оборота	16891,59	42267,47	Краткосрочные кредиты Госбанка . . .	—	5000
II. Средства в обороте			Расчеты (кредиторы)	11580,52	13520,87
Предметы, не относимые к основным средствам	871,71	2463,66	Прибыли	6035,60	27111,98
Производство	883,96	11064,46			
Товары отгр. и выпол. работы	3905.13	15533.80			
Денежные средства .	6497,64	1762,14			
Расчеты (дебиторы) .	2063,12	1335,47			
Готовая продукция, товары	8313,44	10877,12			
Сырье, материалы и топливо	4335,44	13836,73			
Расходы в счет будущего периода . . .	1295,71	1031,90			
Итого средства в обороте	28166,15	57905,28			
БАЛАНС .	45057,74	100172,75	БАЛАНС .	45057,74	100172,75

Счет прибылей и убытков

Расходы и убытки			**Доходы и прибыли**		
Расходы и убытки разные	2130,65	319,79	Доходы от реализации	6849,05	25864,47
Чистая прибыль отчетного года	6035,60	27111,98	Доходы разные . . .	1317,20	1567,30
БАЛАНС .	8166,25	27431,77	БАЛАНС .	8166,25	27431,77

Председатель правления артели **Пичушкин.**

Бухгалтер артели **Ефимов.**

Настоящий баланс рассмотрен и утвержден балансовой комиссией Чуваштарпромсоюза от 21/I—1941 г., протокол № 12.

Председатель балансовой комиссии **Безубиков.**

Секретарь **Виноградов.**

Редакци адресĕ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. **Телефонсем:** редакторăн—0—67, редактор заместителĕн—3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн—0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн —2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство заведующийĕн—5—38, конторăн—0—23.

НТ 2472. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии Чувашской АССР. Заказ № 146. Ф. Б. 58×84 п. л.